

AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

52
JAWNE

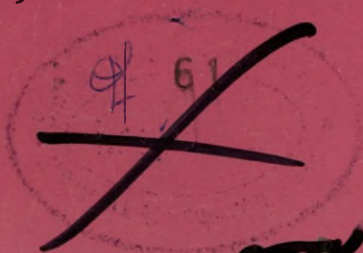
~~SECRET~~

Egz. Nr 1

plk dr Wacław IZYDOREK

ZADANIA I ZASADY DZIAŁANIA
DOWÓDCÓW I SZTABÓW
OGÓLNOWOJSKOWYCH W ZAKRESIE
OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO
RAŻENIA

(Materiał szkoleniowy dla III kursu ogólnowojskowego
i PSOS)

45181

LISTEN...
Museum Instytutu Zdarzeń Specjalnych

Nr ewid. _____

WARSZAWA GRUDZIEŃ 1974

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerozewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

~~PRZEKLASYFIKOWANO~~

JAWNE

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY SZTUKI OPERACYJNEJ

Protokół Nr 54805

płk prof.dr Kazimierz NOŻKO

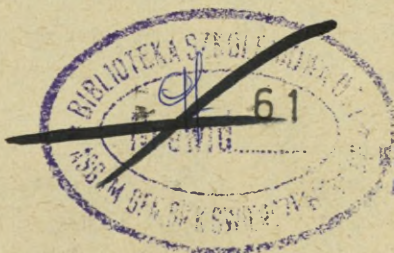
~~Egz.nr...~~ 1

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

płk dr Wacław IZYDOREK

ZADANIA I ZASADY DZIAŁANIA DOWÓDCÓW I SZTABÓW OGÓLNOWOJ-
SKOWYCH W ZAKRESIE OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA.

/Materiał szkoleniowy dla III Kursu Ogólnowojskowego
i PSOS/

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Złotów Specjalnych
Sł. ewid.

~~45/81~~

WAR SZAWA

Listopad

1974 r.

Temat: Zadania i zasady działania dowódców i sztabów ogólnowojskowych w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.

- Cel:
1. Zapoznać oficerów z metodą i treścią pracy dowódcy i sztabu nad organizacją, planowaniem i kierowaniem obroną przed bronią masowego rażenia.
 2. Wprowadzić i zachęcić oficerów do samodzielnego studiowania literatury na temat organizacji obrony przed bronią masowego rażenia.

Zagadnienia:

1. Założenia wstępne.
2. Zadania dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.
3. Praca dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia podczas organizacji operacji/walki/.
 - 3.1. Praca dowódcy w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia podczas organizacji operacji/walki/.
 - 3.1.1. Główne problemy obrony przed bronią masowego rażenia rozpatrywane podczas oceny położenia.
 - 3.1.2. Konfrontacja i udokładnienie przedsięwzięć obrony przed bronią masowego rażenia przez dowódcę na rekonesansie.
 - 3.1.3. Podstawowe problemy obrony przed bronią masowego rażenia ujmowane przez dowódcę w meldunku decyzji.
 - 3.1.4. Przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia znajdujące odzwierciedlenie w zadaniach bojowych.
 - 3.1.5. Problemy obrony przed bronią masowego rażenia rozwiązywane przez dowódcę w czasie organizacji współdziałania.
 - 3.1.6. Postawienie przez dowódcę wytycznych do obrony przed bronią masowego rażenia.

3.2. Praca sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia podczas organizacji operacji /walki/.

3.2.1. Praca sztabu w zakresie planowania obrony przed bronią masowego rażenia.

3.2.2. Praca sztabu w zakresie organizacji obrony przed bronią masowego rażenia.

4. Praca dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia w czasie prowadzenia operacji /walki/.

4.1. Podstawowe problemy obrony przed bronią masowego rażenia rozwiązywane przez dowódcę.

4.2. Działalność sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia podczas prowadzenia operacji /walki/.

5. Wnioski końcowe.

Bibliografia: niezbędna bibliografia wskazana została w odnośnikach treści poszczególnych zagadnień.

1. Założenia wstępne.

Ogólne zadania i zasady działania dowódców i sztabów ogólnowojskowych w dziedzinie obrony przed bronią masowego rażenia zawarte są w obowiązujących regulaminach i instrukcjach.^{1/} W materiałach tych nakreślona jest ogólna idea pracy dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia wojsk i obiektów tyłowych, bez przedstawienia metody pracy i wyodrębnienia treści zagadnień rozpatrywanych przez dowódcę i sztab w poszczególnych okresach operacji /walki/. Naświetlenie metody i treści pracy dowódcy i sztabu ma istotne znaczenie poznawcze, gdyż umożliwia lepsze zrozumienie specyfiki, jaka występuje podczas organizacji, planowania i kierowania obroną przed bronią masowego rażenia w różnych okresach operacji /walki/.

Zadania do studiowania zagadnień z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia określone zostały przez Ministra Obrony Narodowej w dyrektywach i rozkazach.^{2/} O znaczeniu przygotowania dowództw i sztabów do działań w warunkach użycia broni masowego rażenia mówił również Minister Obrony Narodowej na omówieniu ćwiczenia "LATO-74", podczas którego stwierdził "właśnie w tym krytycznym momencie, przesądzającym być może o losach nie tylko operacji, ale całej wojny ujawniać się powinny w pełnym wymiarze wszystkie najistotniejsze walory przygotowania dowództw, sztabów i wojsk, ich stan moralno-polityczny, wyszkolenie, odporność psychiczna, zdecydowana wola walki."^{3/}

-
- 1/ a/ Regulamin walki Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /dywizja-pułk/. Wyd. MON 1964 r.
b/ Regulamin służby polowej sztabów. Wyd. MON 1966 r.
c/ Instrukcja o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia. Wyd. MON 1967 r.
 2. a/ Dyrektywa MON o działaniu Sił Zbrojnych na 1974 i 1975r.
b/ Rozkaz szkoleniowy MON na 1974 r.
 3. Omówienie ćwiczenia "LATO-74" przeprowadzone przez Ministra Obrony Narodowej. Wyd. MON, Sztab Gen. Warszawa, lipiec - 1974 r. str. 41.

Obrona przed bronią masowego rażenia wojsk i obiektów tyłowych stanowi złożony kompleks różnorodnych, operacyjno - taktycznych, organizacyjnych i technicznych przedsięwzięć, planowanych i wykonywanych na wszystkich szczeblach dowodzenia.^{4/}

Powszechność i wielostronność obrony przed bronią masowego rażenia jako systemu sprawiają, że stwarza on warunki do uodpornienia w określonym stopniu wojsk wobec działania broni masowego rażenia.^{5/}

Dowódcy i sztaby poszczególnych szczebli dowodzenia organizują i kierują obroną przed bronią masowego rażenia w zakresie odpowiadającym wykonywanym zadaniom bojowym oraz stosownie do posiadanych dla tego celu sił i środków.

Ażebym całość systemu obrony przed bronią masowego rażenia była skuteczna dowództwa i sztaby powinny ściśle przestrzegać zasady podziału zadań tej obrony dla kolejnych szczebli dowodzenia oraz utrzymywania mobilnych odwołów zdolnych do szybkiej interwencji w najbardziej krytycznym miejscu i czasie.

Obrona ~~przed~~^{przecel} bronią masowego rażenia, ma charakter zarówno specjalistyczny, jak i ogólnowojskowy.^{6/} Powinny w niej w odpowiednim zakresie partycypować wszystkie rodzaje wojsk. Odpowiedzialność natomiast za realizację tego przedsięwzięcia ponosi dowódca związku operacyjnego.^{7/} Z powyższego wynika, że dowódca i sztab ogólnowojskowy podczas organizacji obrony przed bronią masowego rażenia będą rozstrzygać

4/ Przedsięwzięcia wchodzące w zakres obrony przed bronią masowego rażenia wymienione są w "Instrukcji o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia", str. 20-21.

5/ Płk doc.dr inż.K.Nawrocki "Problemy ochrony przed skażeniami i wykorzystanie wojsk chemicznych w operacji zaczepnej armii i frontu. Wyd.ASG, Warszawa, październik 1972r. str. 3.

6/ Omówienie ćwiczenia "LATO-74" przeprowadzone przez Ministra Obrony Narodowej. Wyd.MON, Sztab Gen.Warszawa, lipiec -1974 r. str.41.

7/ Tamże.

wiele problemów zarówno ogólnowojskowych jak i specjalistycznych. Wymaga to wszechstronnego przygotowania dowództw i sztabów do rozwiązywania różnorodnych zagadnień tej obrony w różnych okresach prowadzenia operacji /walki/.

Obronę wojsk przed bronią masowego rażenia organizuje się we wszystkich rodzajach działań bojowych i na każdym szczeblu dowodzenia. Jest ona zatem powszechnym zjawiskiem w każdej operacji /walce/ w związku z czym jej organizacja nie może stanowić jakiegos wydzielonego, szczególnego etapu pracy dowódcy i sztabu, lecz musi stanowić proces ciągły i znajdować swe odbicie we wszystkich przedsięwzięciach związanych z planowaniem, organizacją i kierowaniem operacją /walką/.

Różnorodność przedsięwzięć oraz konieczność zaangażowania wszystkich rodzajów wojsk i służb do realizacji przedsięwzięć obrony przed bronią masowego rażenia - wymagają uzgodnienia działań tych rodzajów wojsk i służb. Rozwiązaniem tego zagadnienia zajmują się sztaby ogólnowojskowe. Dowódcy, szefowie i sztaby rodzajów wojsk i służb są bezpośrednimi pomocnikami dowódców i sztabów ogólnowojskowych, a także wykonawcami określonych zadań według swoich specjalności.^{8/}

Wprawdzie obrona przed bronią masowego rażenia nie jest w stanie całkowicie zapobiec skutkom, jakie powoduje broń jądrowa, chemiczna i biologiczna, to jednak może ona zmniejszyć rozmiary strat, umożliwić szybsze aniżeli u przeciwnika, również obezwładnionego bronią masowego rażenia przywrócenia zdolności bojowej wojsk i sztabów, a tym samym uzyskanie przewagi w sile uderzeniowej i czasie, a więc czynników niezbędnych do osiągnięcia powodzenia.

8/ Organizacja i prowadzenie likwidacji skutków uderzeń jądrowych przeciwnika w walce i operacji obronnej. Wyd. ASG, Warszawa, czerwiec 1964 r. str. 97.

Praca dowódcy i sztabu nad obroną przed bronią masowego rażenia może odbywać się w różnych warunkach. Może ona być zapoczątkowana w konwencjonalnym okresie prowadzenia działań i kontynuowana w okresie prowadzenia działań z użyciem broni masowego rażenia lub też od początku przebiegać w warunkach prowadzenia działań z użyciem broni masowego rażenia. W wypadku przejścia do działań bez użycia broni jądrowej ważne jest aby dowództwa i sztaby nie osłabiły czujności i gotowości do natychmiastowego uruchomienia zaplanowanych i zorganizowanych przedsięwzięć obrony przed bronią masowego rażenia w okresie najtrudniejszym, jakim jest przejście od wojny konwencjonalnej do wojny jądrowej.

Z zasad wykorzystania przez przeciwnika broni masowego rażenia wynika, że użycie jej może mieć miejsce zarówno w czasie organizacji działań jak i w czasie ich prowadzenia.^{9/} Należy jednak liczyć się z tym, że zasadniczą część uderzeń przeciwnik wykona podczas prowadzenia operacji /walki/. Ogólnie zatem można przyjąć, że problemy rozwiązywane przez dowódcę i sztab z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia w poszczególnych okresach będą podobne. Z tym jednak, że do czasu wykonania uderzeń, główny wysiłek pracy dowódcy i sztabu będzie się koncentrował przede wszystkim na organizacji przedsięwzięć mających na celu zapewnienie odporności wojsk na uderzenia bronią jądrową, a po wykonaniu uderzeń na realizacji przedsięwzięć z zakresu likwidacji skutków jej użycia.

Pytania

1. Scharakteryzować literaturę, w której zawarte są zadania i zasady działania dowódców i sztabów ogólnowojskowych w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.
2. Wyjaśnić rolę dowódcy i sztabu nad organizacją obrony przed bronią masowego rażenia w operacji /walce/.

9/ Poglądy na użycie broni masowego rażenia przez wojska NATO przedstawione są w opracowaniu "Zasady użycia broni jądrowej w siłach zbrojnych NATO." Wyd. MON Sztab. Gen.-Zarząd II. Warszawa 1972 r.

3. Podać możliwości użycia broni jądrowej przez przeciwnika w czasie organizacji i prowadzenia operacji /walki/.
2. Zadania dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia

Za obronę przed bronią masowego rażenia podległych wojsk i obiektów tyłowych odpowiedzialny jest dowódca. Do podstawowych zadań dowódcy w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia należy:

- określenie najważniejszych zamierzeń i zakresu realizacji przedsięwzięć OPBMR;
- określenie niezbędnych sił, środków i czasu do wykonania poszczególnych przedsięwzięć;
- postawienie wytycznych do OPBMR podległym dowódcom, sztabowi oraz dowódcom rodzajów wojsk i służb;
- kierowanie przygotowaniem i realizacją przedsięwzięć;
- kontrola wykonania wydanych wytycznych i zarządzeń do OPBMR;
- udzielanie pomocy wojskom wykonującym poszczególne przedsięwzięcia.

Organem koordynującym wykonanie przedsięwzięć OPBMR jest sztab ogólnowojskowy. Kieruje się on w swej pracy decyzją i wytycznymi dowódcy oraz zarządzeniem /wytycznymi/ do OPBMR sztabu nadrzędnego.

Do podstawowych obowiązków sztabu ogólnowojskowego w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia należy:

- planowanie wspólnie z dowódcami i szefami rodzajów wojsk i służb przedsięwzięć w zakresie obrony wojsk i tyłów przed bronią masowego rażenia;
- opracowanie wspólnie z szefami rodzajów wojsk i służb zarządzenia o obronie wojsk i obiektów tyłowych przed bronią masowego rażenia oraz planu likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, a także zabezpieczenie i kontrola ich realizacji.

Ponadto sztab odpowiedzialny jest za organizację:^{10/}

- prognozowania sytuacji skażeń, zniszczeń, zatopień i pożarów oraz określenie ogólnych strat wojsk, jakie mogą zaistnieć w wyniku uderzeń BMR. Realizuje to poprzez wykorzystanie stacji obliczeniowo-analitycznej skażeń /SOAS/ odpowiedniego szczebla, a w oddziałach poprzez szefów zabezpieczenia chemicznego i szefów innych służb;
- informowania podległych wojsk i tyłów o skażeniach wynikających z prognozowanej sytuacji;
- obserwacji i rozpoznania skażeń oraz inżynierskiego rozpoznania rejonów uderzeń jądrowych;
- powiadamiania wojsk i obiektów tyłowych o rzeczywistych skażeniach i zakażeniach terenu /akwenu, powietrza/ w rejonach ich działań bojowych;
- przekroczenia przez wojska stref /rejonów/ skażonych /zakażonych/ lub działania wojsk w tych strefach/rejonach/;
- oddziałów /grup/ ratunkowo-ewakuacyjnych i ich działanie w rejonach porażen;
- prowadzenia kontroli i ewidencji napromienienia ludzi;
- likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia w podległych wojskach i obiektach tyłowych;
- informowania podległych wojsk o aktualnych i przewidywanych danych hydrologicznych i meteorologicznych;
- zaopatrywania wojsk w środki ochrony przed skażeniami oraz sprzęt i materiały do likwidacji skażeń;
- kontroli wykonania przedsięwzięć z zakresu OPBMR oraz udzielenia pomocy wykonawcom.

Pion operacyjny jest komórką kierowniczą sztabu, jeśli chodzi o zagadnienia planowania, organizacji i kierowania OPBMR.

¹⁰ Instrukcja o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia.
Wyd. MON 1987 r. str. 52.

Pytania

1. Scharakteryzować zadania dowódcy w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.
2. Wyjaśnić podstawę na jakiej opiera się działalność sztabu nad organizacją obrony przed bronią masowego rażenia.
3. Wymienić podstawowe obowiązki sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.
3. Praca dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia podczas organizacji operacji /walki/.
- 3.1. Praca dowódcy w zakresie OPBMR podczas organizacji operacji /walki/.

Podstawą do pracy dowódcy nad organizacją obrony wojsk i obiektów tyłowych przed bronią masowego rażenia jest zadanie bojowe i zarządzenie /wytyczne/ do OPBMR otrzymane od przełożonego.

Po otrzymaniu zadania i zarządzenia /wytycznych/ dowódca przystępuje do organizacji operacji /walki/. W czasie organizacji działań podejmuje decyzję, stawia zadania bojowe, organizuje współdziałanie i dowodzenie oraz organizuje zabezpieczenie operacyjne /bojowe/ działań.^{11/}

Organizacja obrony przed bronią masowego rażenia jest ściśle związana z organizacją operacji /walki/. Dlatego też w poszczególnych elementach organizacji operacji /walki/ dowódca rozpatruje również zagadnienia organizacji OPBMR.

-
- 11/ Kolejność i treść pracy dowódcy nad wypracowaniem decyzji do operacji /walki/ przedstawiona jest w wydawnictwach:
- a/ Zbiór prac Akademii 2/51/. Wyd.ASG 1971r. str. 24-28.
 - b/ Taktyka ogólna, podręcznik. Wyd.MON, Sztab Gen.1968 r. str.124-138, 145-157, 270-282 i 294-306.

3.1.1. Główne problemy OPBMR rozpatrywane przez dowódcę podczas oceny położenia.

W czasie wypracowania decyzji dowódca przeprowadza ocenę położenia, podczas której, ocenia także zagadnienia z zakresu OPBMR. W zależności od przyjętej metody przeprowadzenia oceny położenia problemy z zakresu OPBMR może rozwiązywać:

- osobiście /bez wysłuchiwanie oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i służb/;
- przy współudziale oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i służb.

Przeprowadzając ocenę położenia przy współudziale oficerów sztabu może żądać od nich złożenia meldunków, w których między innymi będą zawarte zagadnienia dotyczące OPBMR lub żądać tylko odpowiedzi na najbardziej interesujące go pytania.

Jednym z elementów wywierających zasadniczy wpływ na rodzaj przedsięwzięć obrony przed bronią masowego rażenia są możliwości użycia tej broni przez nieprzyjaciela.

Dlatego też w czasie oceny położenia dowódca oceniając nieprzyjaciela szczególną uwagę zwraca na:

- zakres i sposoby użycia broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela w dotychczasowych działaniach bojowych;
- ilość, rodzaj i moc BMR, które nieprzyjaciel może użyć w kolejnych działaniach bojowych;
- rodzaj i prawdopodobny czas uderzeń;
- najbardziej prawdopodobne obiekty uderzeń;
- możliwe skutki wykonania uderzeń BMR nieprzyjaciela, rozmiary i ich wpływ na zdolność bojową wojsk.

Wnioski z oceny możliwości użycia broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela pozwolą na określenie w jakim czasie, w jaki sposób, w jakiej ilości i na jakie obiekty może on użyć broń jądrową, chemiczną czy biologiczną oraz na określenie podstawowych przedsięwzięć z zakresu OPBMR wojsk i obiektów tyłowych.

Ocenę sił własnych dowódcy przeprowadza w celu ustalenia optymalnego sposobu wykorzystania sił i środków do wykonania postawionego zadania bojowego.

Czynnikiem, który w dużym stopniu będzie decydował o wykonaniu tego zadania jest OPBMR. Dlatego też w czasie oceny sił własnych dowódcy rozpatruje również potrzeby i możliwości wykonania przez wojska przedsięwzięć z zakresu OPBMR.

W tym wypadku uwzględniając ich stan i rozmieszczenie rozpatruje:

- stopień dotychczasowego naprowadzenia wojsk i jego wpływu na wykonanie zadania bojowego;
- sposób prowadzenia rozpoznania skażeń oraz sposób powiadomienia wojsk i obiektów tyłowych o skażeniach;
- zakres rozśrodkowania wojsk i obiektów tyłowych oraz możliwości ich maskowania;
- potrzeby i możliwości przeprowadzania okresowej zmiany rejonów zajmowanych przez wojska i obiekty tyłowe;
- zakres inżynierskiej rozbudowy rejonów zajmowanych przez wojska i obiekty tyłowe oraz przygotowanie dróg manewru;
- sposoby pokonywania stref /rejonów/ zniszczeń, skażeń i zapewnienie ludziom ochrony podczas działań w terenie skażonym lub zakażonym;
- zakres wykonywania zabiegów przeciwepidemiologicznych, sanitarnych i profilaktycznych;
- stopień i kolejność zaopatrywania wojsk w środki ochronne;
- sposób likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela BMR, a szczególnie sposób odtworzenia: dowodzenia, ugrupowania bojowego, systemu ognia i zapór oraz uzupełnień środków materiałowych, odbudowy dróg i wykonania przedsięwzięć specjalnych jak: prace ratunkowe, zabiegi sanitarne i specjalne, gaszenie pożarów, oczyszczanie wody itp.

Podczas oceny wojsk własnych dowódca określa również niezbędne siły, środki i czas wykonania poszczególnych przedsięwzięć z zakresu OPBMR.

Na podstawie oceny sił własnych precyzuje on wnioski dotyczące zakresu, kolejności i terminu realizacji przedsięwzięć OPBMR przez poszczególne rodzaje wojsk oraz rozdziału środków ochronnych.

W tej części pracy dowódca szczególną uwagę zwraca na przedsięwzięcia, których wykonanie przyczyni się do zwiększenia odporności wojsk na uderzenia bronią jądrową oraz na określenie koncepcji likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela BMR.

Oceniając sąsiadów dowódca rozpatruje charakter ich działań pod kątem możliwości udzielenia wzajemnej pomocy z zakresu OPBMR. W tym wypadku ocenia możliwości wymiany informacji o skażeniach i zakażeniach zagrażających sąsiadom; możliwości obejścia stref skażeń, zniszczeń i pożarów przez teren sąsiadów; możliwości udzielenia pomocy w zakresie likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia itp.

Sąsiadów dowódca ocenia kolejno rozpoczynając od sił znajdujących się w pobliżu skrzydeł; siły działające w przodzie i zabezpieczające wejście wojsk do bitwy /walki/; oddziały OTK, gdy znajdują się na obszarze działań podległych wojsk itp.

Zarówno działanie nieprzyjaciela, jak i wojsk własnych są w poważnym stopniu uwarunkowane charakterem terenu. Stąd aby wszechstronnie zbadać wpływ terenu na wykonanie zadania bojowego dowódca większą właściwość terenowych rozpatruje równocześnie z poszczególnymi zagadnieniami oceny położenia, a część pozostałą - w oddzielnym fragmencie tej oceny.

W sumie, w toku całej oceny dowódca rozpatruje:

- dotychczasowe rejony skażenia promieniotwórczego i chemicznego terenu i ich wpływ na możliwości prowadzenia działań bojowych;
- obiekty terenowe, dogodne do użycia BMR i środków zapalających nieprzyjaciela i możliwości powstawania zniszczeń, zatopień i pożarów po uderzeniach BMR;
- możliwości powstawania zastoju środków trujących;
- ochronne i maskujące właściwości terenu oraz stopień przygotowania pod względem inżynieryjnym rejonów zajmowanych przez wojska i obiekty tyłowe;
- środki miejscowe, które można wykorzystać do obrony wojsk przed bronią masowego rażenia;
- odcinki terenu /rejon/ niebezpieczne do rozmieszczenia wojsk i obiektów tyłowych i prowadzenia działań bojowych;
- drogi obejścia stref skażeń, zniszczeń i rejonów objętych pożarami.

W toku oceny terenu dowódca potwierdza lub koryguje wnioski z uprzednio rozpatrywanych zagadnień, konkretyzując zadania wojsk w zakresie OPBMR i sposób ich wykonania.

Podczas oceny położenia dowódca ocenia również warunki hydrometeorologiczne zwracając szczególną uwagę na temperaturę i wilgotność powietrza, prędkość i kierunek wiatru na różnych wysokościach, stan wód zwłaszcza w zbiornikach wodnych posiadających urządzenia hydrotechniczne, których zniszczenie może spowodować zalanie terenu.

Warunki hydrometeorologiczne dowódca ocenia głównie z punktu widzenia ich wpływu na: kierunki przesuwania się obłoków promieniotwórczych powstałych po naziemnych uderzeniach jądrowych, powstanie rejonów skażonych po uderzeniach chemicznych; rozprzestrzenianie się pożarów oraz tworzenie się zalewów. Czynniki te dowódca uwzględnia przy określaniu sposobów i możliwości realizacji przedsięwzięć OPBMR.

W wyniku oceny położenia dowódca wyciąga wnioski ogólne, które stanowią treść decyzji podjętej z mapy, w której między innymi określa najbardziej istotne przedsięwzięcia OPBMR.

Pytania:

1. Wyjaśnić w czym się wyraża współzależność organizacji OPBMR z organizacją operacji /walki/.
2. Wymienić jakie problemy z zakresu OPBMR rozpatruje dowódca w czasie oceny położenia.
3. Scharakteryzować treść wniosków z zakresu OPBMR wynikających z poszczególnych elementów oceny położenia.

3.1.2. Konfrontacja i udokładnienie przedsięwzięć OPBMR przez dowódcę na rekonesansie.

Po ocenie położenia dowódca może przeprowadzić rekonesans, w celu skonfrontowania i udokładnienia wniosków wyciągniętych w czasie wypracowania decyzji z mapy z terenem.

Z zagadnień dotyczących OPBMR dowódca najczęściej ustala i wskazuje w terenie:

- rejony, które mogą być skażone przez nieprzyjaciela i sposób ich pokonania przez wojska;
- położenie obiektów najbardziej zagrożonych BMR nieprzyjaciela;
- sposób wykorzystania właściwości ochronnych i maskujących terenu;
- rejony zajmowane przez wojska i obiekty tyłowe, zakres i kolejność ich przygotowania pod względem inżynierijnym;
- rejony przewidziane do zajęcia w ramach okresowej zmiany rejonów i obiektów tyłowych zajmowanych przez wojska;
- drogi manewru wojsk niezbędne do obejścia stref zniszczeń i skażeń;
- rozmieszczenie punktów dowodzenia i zakres ich inżynierijnej rozbudowy.

Pytania:

1. Omówić metodę pracy dowódcy nad OPBMR w czasie rekonesansu.
2. Scharakteryzować zagadnienia OPBMR rozpatrywane przez dowódcę na rekonesansie.

3.1.3. Podstawowe problemy OPBMR ujmowane przez dowódcę w meldunku decyzji.

Dowódca po sprecyzowaniu decyzji melduje ją przełożonemu. Układ i treść meldunku decyzji mogą być różne, najczęściej meldunek obejmuje wnioski z oceny nieprzyjaciela, zamiar i podstawowe zadania wojsk, główne problemy współdziałania i dowodzenia oraz zabezpieczenie operacyjne /bojowe/ działań.

W meldunku decyzji zagadnienia OPBMR występują przede wszystkim w części dotyczącej zadań wojsk, podstawowych problemów współdziałania i dowodzenia oraz zabezpieczenie operacyjne /bojowe/ działań.

Dowódca referując podstawowe zadania poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ uwzględnia w nich wymagania obrony przed bronią masowego rażenia lub podaje konkretne przedsięwzięcia do wykonania. Konkretne przedsięwzięcia najczęściej przewidywane będą dla wojsk inżynierskich i wojsk chemicznych.

Meldując wykorzystanie wojsk inżynierskich dowódca przedstawia ich zadania wykonywane podczas organizacji operacji /walki/ i w czasie ich prowadzenia.

Podczas meldowania zadań wojsk chemicznych przedstawia ich wykorzystanie do rozpoznania wybuchów jądrowych i skażeń oraz sposób wykorzystania do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia.

W czasie meldowania podstawowych problemów współdziałania, dowódca przedstawia sposoby działania wojsk w czasie wykonywania głównych zadań uwzględniając przy ich realizacji problemy OPBMR. W tym wypadku zasadniczą uwagę skupia na sposobach działania wojsk podczas pokonywania stref skażeń i zniszczeń oraz likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej nieprzyjaciela.

W problemach dowodzenia referuje miejsce i czas rozwinienia punktów dowodzenia, podział dowództwa i sztabu na WSD

i SD, organizację łączności. W przedsięwzięciach tych uwzględnia wymagania OPBMR. Oprócz tego przedstawia przewidywany sposób odtworzenia naruszonego systemu dowodzenia w wyniku uderzeń jądrowych nieprzyjaciela.

W meldunku decyzji dowódcy ujmuje również podstawowe zagadnienia zabezpieczenia działań bojowych. W zakresie obrony przed bronią masowego rażenia zwykle podaje: obiekty najbardziej zagrożone bronią masowego rażenia nieprzyjaciela w czasie organizacji działań i podczas ich prowadzenia, zasadnicze czynności w zakresie OPBMR i ich wykonawców; rejon lub kierunek skupienia głównego wysiłku obrony przed bronią masowego rażenia. W części dotyczącej zasadniczych czynności, dowódca szczególną uwagę zwraca na przedsięwzięcia z zakresu likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia oraz przedstawienie przewidywanych do tego celu sił i środków.

Pytania:

1. Wyjaśnić w jakich elementach meldunku decyzji dowódcy zawarte są zagadnienia OPBMR.
2. Wymienić główne problemy OPBMR ujmowane przez dowódcę w meldunku decyzji.

3.1.4. Przedsięwzięcia OPBMR znajdujące odzwierciedlenie w zadaniach bojowych.

Przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia znajdują również odzwierciedlenie w zadaniach bojowych.

W zadaniach bojowych dowódca podaje tylko niektóre przedsięwzięcia jakie należy realizować. Natomiast większość przedsięwzięć podaje podczas organizacji współdziałania i stawiania wytycznych do zabezpieczenia operacyjnego /bojowego/ działań.

W zadaniach dla poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ stopień odzwierciedlenia zagadnień OPBMR jest różny. Dla większości elementów ugrupowania są one uwzględnione w ich zadaniach ogólnych, na przykład przy określaniu; kierunku działania dowódca uwzględnia możliwości

pokonywania przez wojska stref skażeń i zniszczeń, przy podawaniu rejonów rozmieszczenia i dróg przesunięcia wojsk konieczność ich rozśrodkowania, podawania rubieży ogniowych odvodu przeciwpancernej, potrzebę zamknięcia wyłomów w ugrupowaniu po uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela itp. Natomiast dla elementów specjalistycznych, przeznaczonych przede wszystkim do wykonywania przedsięwzięć OPBMR, jak wojska inżynieryjne i chemiczne, treścią zadań będą głównie przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia.

Dowódca stawiając zadania wojskom inżynieryjnym w rozkazie operacyjnych lub bojowym /wydawany ustnie albo na piśmie/ podaje zadania w zakresie: rozpoznania inżynieryjnego, a zwłaszcza rozpoznania zapór min jądrowych, inżynieryjnej rozbudowy rejonów zajmowanych przez wojska, maskowania, przygotowania i utrzymania dróg manewru, odtwarzania systemu zapór, odtwarzania przepraw przez przeszkody wodne, udziału w pracach ratunkowo-ewakuacyjnych, wydobywania i oczyszczania wody w rejonach wojsk porażonych bronią masowego rażenia.

W zadaniach dla wojsk chemicznych dowódca podaje zadania w zakresie: rozpoznania wybuchów jądrowych i skażeń, całkowitych zabiegów sanitarnych ludzi, zabiegów specjalnych sprzętu bojowego i zapasów materiałowych oraz wszelkiego rodzaju wyposażenia, odkażania terenu, kontroli napromieniowania ludzi i stopnia skażenia techniki bojowej środkami promieniotwórczymi i trującymi, kontroli zmian mocy dawki w terenie.

Pytania:

1. Podać w jaki sposób OPBMR rzutuje na zadania wojsk.
2. Przedstawić treść zadań wojsk inżynieryjnych i chemicznych w zakresie OPBMR.

3.1.5. Problemy OPBMR rozwiązywane przez dowódcę w czasie organizacji współdziałania.

Jednym z najbardziej istotnych momentów pracy dowódcy nad organizacją operacji /walki/ jest organizacja współdziałania.

Znaczenie współdziałania jest bardzo duże z tego względu, że nieprzyjaciel dysponując potężnymi środkami rażenia będzie dążył do ich wykorzystania w celu niszczenia i dezorganizowania naszych sił oraz uniemożliwienia wykonania zadania.^{12/} W tej sytuacji, aby zmniejszyć skutki oddziaływania nieprzyjaciela, konieczne jest podczas organizacji współdziałania uwzględnianie przedsięwzięć OPBMR, a szczególnie likwidacji skutków jej użycia.

Przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia realizowane będą przez różnych wykonawców, chodzi zatem o zgranie wysiłków wszystkich rodzajów wojsk i elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ aby uzyskać jak najlepsze warunki do realizacji zadań. Nieprzyjaciel może użyć broni jądrową w różnym czasie i na różne obiekty oraz wywołać różne skutki. Dlatego też dowódca na podstawie daleko idących przewidywań rozpatruje możliwe warianty użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia, zarówno w odniesieniu do czasu, jak i miejsca, określa możliwe skutki w każdym wariantcie i na podstawie tego uzgadnia sposoby i kolejność działania wojsk w celu szybkiego wykonania poszczególnych przedsięwzięć a pokonania stref skażeń i zniszczeń odtworzenia: dowódzenia, ugrupowania, systemu ognia i zapór oraz wykonania prac ratunkowo-ewakuacyjnych. Najczęściej każdemu elementowi ugrupowania operacyjnego /bojowego/ podaje: jakimi siłami i środkami, kiedy oraz jakie przedsięwzięcia powinien realizować w określonej sytuacji.

12/ Znaczenie i zasady organizacji współdziałania we współczesnych warunkach zostały przedstawione przez płk. prof. dr. Kazimierza NOŻKO w opracowaniu na temat: "Zagadnienia organizacji współdziałania podczas przygotowania i prowadzenia operacji zaczepnej frontu i armii. Wyd. ASG, Warszawa, grudzień 1972 r.

Dokładne uzgodnienie działań wojsk według najbardziej prawdopodobnych wariantów ma w praktyce duże znaczenie, ponieważ po wykonaniu napadu BMR przez nieprzyjaciela wykonanie przedsięwzięć, zwłaszcza związanych z likwidacją skutków uderzeń jądrowych bez oczekiwania na dodatkowe zarządzenia.^{13/}

Jednocześnie z tym, dla umożliwienia szybkiego przekazywania wykonawcom krótkich zarządzeń i rozkazów, dowódca podaje dla wojsk i obiektów tyłowych jednolity system sygnałów. Uwzględniając możliwość zdeorganizowania łączności napadem jądrowym dowódca oddziału /pododdziału/ podaje również sygnały wzrokowe. Czynności uzgodnione w czasie organizacji operacji/walki/ ułatwiają sprawne wykonanie przedsięwzięć OPBMR, a tym samym przyczyniają się do skrócenia ogólnego czasu ich wykonania.

Współdziałanie organizuje się na całą głębokość działań, przede wszystkim według zadań, kierunków, obiektów i czasu na korzyść tych wojsk, które w danym okresie wykonują główne zadania. Zadaniem, według którego zazwyczaj organizuje się współdziałanie, mogą być: przegrupowanie wojsk do rejonu wyjściowego, wejście wojsk do bitwy /walki/, prowadzenie operacji/walki/. W czasie omawiania realizacji każdego z tych zadań rozpatruje się również problemy OPBMR.

Zasadnicze zagadnienia z zakresu OPBMR rozstrzygane są podczas stawiania zadań bojowych. Wytyczne do współdziałania wydawane następnie przez dowódcę wykonawcom są w istocie rzeczy uzupełnieniem, skonkretyzowaniem i w bliższym sprecyzowaniu problematyki zawartej w zadaniach.

13/ Organizacja i przeprowadzenie likwidacji skutków uderzeń jądrowych przeciwnika w walce i operacji. Wyd. ASG Warszawa, czerwiec 1964 r. str. 100.

Określając sposób współdziałania na czas przegrupowania wojsk do rejonu wyjściowego dowódca wskazuje - jak powinny działać wojska, aby szybko osiągnęły planowany rejon wyjściowy.

W tym celu ustala:

- sposób prowadzenia rozpoznania skażeń i zakażeń;
- sposób powiadamiania wojsk o skażeniach i zakażeniach;
- rozśrodkowanie wojsk w kolumnach i rejonach odpo-
czynków, a szczególnie przedsięwzięcia związane z nie-
dopuszczeniem do skupienia się wojsk przed linią wyj-
ściową, na odpoczynkach, w miejscowościach, cieśni-
nach itp.;
- sposób i kolejność pokonania stref skażeń i zniszczeń;
- drogi manewru wojsk niezbędne do obejścia rejonów ska-
żeń, zniszczeń oraz zalewów i stref pożarów;
- likwidację skutków uderzeń jądrowych, przede wszys-
tkim w tych jednostkach, które przeznaczone są do
pierwszego rzutu i nie mogą być zamienione innymi jed-
nostkami.

W czasie przegrupowania się wojsk przez obszar własny lub sojuszniczy współdziałanie organizuje się wewnątrz prze-
grupujących się wojsk oraz między nimi a siłami obrony te-
rytorium kraju, które wydzielone są do wykonywania przedsię-
wzięć z zakresu OPBMR.

Współdziałanie na okres wejścia wojsk do bitwy /walki/ dowódca organizuje szczególnie dokładnie, gdyż będzie to okres podczas, którego wojska na-
rażone są na wyjątkowo silne oddziaływanie bronią jądrową nieprzyjaciela.

Organizując współdziałanie na okres wejścia wojsk do bitwy /walki/, dowódca uwzględnia, że przy obustronnym użyciu broni jądrowej wprowadzenie do bitwy /walki/ będzie następowało przy pełnej deformacji frontów /przy szerokich wyrwach / oraz w warunkach powstawania obszarów masowych zniszczeń. Na-
leży się równocześnie liczyć z tym, że zmiany w sytuacji

mogą następować raptownie, a ich dynamizm będzie wymagał po-
dejmowania szybkich niezwykle trafnych i zdecydowanych, nie-
kiedy nawet ryzykownych decyzji i działań. Dlatego też dowód-
ca podczas organizacji współdziałania na okres wejścia wojsk
do bitwy /walki/ zakłada kilka prawdopodobnych wariantów uży-
cia BMR przez nieprzyjaciela, określa prawdopodobne skutki
jej użycia, a następnie główną uwagę zwraca na ustalenie spo-
sobu.

- zbieranie danych i sytuacji po uderzeniach jądrowych
nieprzyjaciela odtworzenia ugrupowania operacyjnego
/bojowego/, dowodzenia, systemu ognia i zapór, środ-
ków materiałowych;
- odbudowy dróg manewru;
- wykonania prac ratunkowo-ewakuacyjnych;
- wykonania zabiegów sanitarnych i specjalnych.

Szczególną uwagę dowódca zwraca również na ustalenie od-
powiednich przedsięwzięć maskowania, zwłaszcza operacyjnego ce-
lem wprowadzenia w błąd nieprzyjaciela co do czasu i wielko-
ści sił wchodzących do bitwy /walki/.

Ustalając odtworzenie ugrupowania operacyjnego /bojowe-
go/ dowódca określa czynności, jakie wykonuje obezwładniony
element ugrupowania oraz kto, kiedy, gdzie i jakiej udziela
mu pomocy.

W czasie ustalania sposobu wykonania prac ratunkowo-ewa-
kuacyjnych określa się siły i środki do wykonania prac, rejon
ich zbiórki oraz rejonu zbiórki ocalałych wojsk, którym udzie-
ła się pomocy. Przedsięwzięcia te rozpatruje się według zakła-
danych wariantów użycia broni masowego rażenia.

Organizując współdziałanie na okres wejścia do
bitwy/walki/, jego problematykę łączy się ściśle z
problematyką na okres prowadzenia operacji/walki/.
Istotą organizacji współdziałania w tym okresie
jest ustalenie sposobu i kolejności wykonania po-
szeregowanych przedsięwzięć OPBMR. We wszystkich wy-
padkach współdziałanie organizowane przed operacją
/walką/, a odtwarzane lub uzupełnione w toku dzia-
łań powinno zapewnić wszechstronne bojowe i opera-
cyjne zabezpieczenie działań, a szczególnie OPBMR.

Współdziałanie organizuje się i utrzymuje odpowiednio do wykonywanych głównych zadań, dążąc do zapewnienia wykonania tych zadań, które mają zasadniczy wpływ na osiągnięcie celów operacji /walki/ przy minimalnych stratach własnych.

Podczas organizacji współdziałania na okres wejścia do bitwy /walki/ dowódca przewiduje:

- sposoby ustalania zakresu zniszczeń i poniesionych strat oraz stan zachowania zdolności bojowej obezwładnionych wojsk;
- możliwy charakter działań bojowych w rejonie stref zniszczeń;
- sposoby organizacji przedsięwzięć związanych z likwidacją skutków uderzeń jądrowych i odtworzeniem zdolności bojowej wojsk.

Przy odtwarzaniu zdolności bojowej porażonych wojsk dowódca uwzględnia: możliwości dalszego oddziaływania nieprzyjaciela na porażone wojska, możliwości odtworzenia dowodzenia i ugrupowania bojowego, rejony do których należy wyprowadzić porażone wojska oraz siły i środki przeznaczone do likwidacji skutków uderzeń jądrowych.

W czasie organizacji współdziałania na okres wejścia do bitwy /walki/ i jej prowadzenia dowódca uzgadnia współdziałanie wewnątrz ugrupowania operacyjnego /bojowego/ i z sąsiadami.

1. Uzasadnić konieczność uwzględniania OPBMR w organizacji współdziałania.
2. Omówić istotę powiązania przedsięwzięć OPBMR z konkretną sytuacją taktyczno-operacyjną, rzeczywistymi działaniami i warunkami terenowymi.
3. Podać główne problemy OPBMR rozpatrywane przez dowódcę podczas organizacji współdziałania na okres przegrupowania wojsk do rejonu wyjściowego.
4. Podać główne problemy OPBMR rozpatrywane przez dowódcę podczas organizacji współdziałania na czas wejścia do bitwy /walki/ i wykonania zadania bliższego.

3.1.6 Postawienie przez dowódcę wytycznych do OPBMR.

Kolejnym etapem pracy dowódcy nad organizacją operacji /walki/ jest postawienie wytycznych do zabezpieczenia operacyjnego /bojowego/ działań.

Wytyczne do obrony przed bronią masowego rażenia stawia dowódca sztabowi oraz podległym wojskom.

Z zasady wydawane są one ustnie i obejmują następujące zagadnienia:

- obiekty najbardziej zagrożone bronią masowego rażenia nieprzyjaciela w okresie organizacji i prowadzenia operacji /walki/;
- kierunki rozśrodkowania zasadniczego wysiłku obrony przed bronią masowego rażenia;
- zadania rozpoznania skażeń, rozpoznania inżynieryjnego rejonów zniszczeń, wydzielone siły i środki, sposób składania meldunków;
- sposób i kolejność powiadamiania o skażeniach;
- rozśrodkowanie wojsk i obiektów tyłowych oraz okresową ich zmianę;
- zakres i terminy inżynieryjnej rozbudowy terenu oraz przygotowania dróg manewru;
- przedsięwzięcia maskowania;
- sposób i kolejność pokonywania przez wojska stref skażeń i zniszczeń;
- rejon niebezpiecznego skażenia, które nie powinny być zajęte przez wojska do czasu wydania oddzielnego zarządzenia;
- sposób i terminy przeprowadzenia szczepień ochronnych, przedsięwzięcia izolacyjno-ograniczające i inne;
- kolejność i terminy zaopatrywania wojsk, w środki ochronne;
- sposób przygotowania wojsk do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela;
- środki bezpieczeństwa przy zastosowaniu przez wojska własnej broni jądrowej.^{14/}

14/ Przykład wytycznych dowódcy do obrony przed bronią masowego rażenia przedstawia załącznik nr 1.

Decyzja i wytyczne dowódcy są podstawą dla sztabu do planowania OPBMR a dla podległych dowódców do jej organizacji.

W czasie organizacji działań bojowych dalsza część pracy dowódcy nad organizacją obrony przed bronią masowego rażenia sprowadza się najczęściej do zatwierdzenia decyzji podległych dowódców, kontrolowania przebiegu realizacji nakazanych przedsięwzięć, uaktualniania planów wykonania przedsięwzięć w zależności do potrzeb i zmieniającej się sytuacji.

Pytania:

1. Wyjaśnić kiedy i komu stawia dowódca wytyczne do OPBMR.
2. Omówić formę stawiania wytycznych.
3. Podać treść wytycznych.
4. Wyjaśnić na czym polega dalsza praca dowódcy nad organizacją OPBMR.

3.2. Praca sztabu w zakresie OPBMR podczas organizacji operacji /walki/.

Ważną rolę w organizacji obrony przed bronią masowego rażenia spełnia sztab ogólnowojskowy.

Ogólnie można przyjąć, że rola sztabu polegać będzie na planowaniu, organizacji i kierowaniu wykonaniem przedsięwzięć tej obrony. Również istotną funkcję spełniał będzie sztab w zakresie koordynacji pracy dowódców rodzajów wojsk i służb związanych z organizacją i wykonaniem przedsięwzięć obrony przed BMR.

Praca sztabu nad obroną przed bronią masowego rażenia - podobnie jak praca dowódcy - jest ściśle związana z całościem kształtem pracy nad organizacją działań bojowych. Sztab rozwiązując poszczególne problemy operacji lub walki rozwiązuje równocześnie i różnego rodzaju problemy obrony wojsk i obiektów tyłowych przed BMR.

3.2.1. Praca sztabu w zakresie planowania OPBMR.

Planowanie obrony przed BMR przez sztab zazwyczaj rozpoczyna się w momencie otrzymania zadania bojowego przez dowódcę. Po otrzymaniu zadania sztab przystępuje do oceny położenia.

W czasie oceny położenia główną uwagę sztab skupia na zagadnieniach dotyczących możliwości użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela oraz możliwości wykonania przedsięwzięć tej obrony przez wojska własne.

Oceniając nieprzyjaciela sztab analizuje zakres i sposoby użycia broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela w dotychczasowych działaniach bojowych; zbiera i opracowuje dane dotyczące faktycznych i prawdopodobnych stref skażeń i zakażeń, pożarów, zniszczeń i zalewów znajdujących się po stronie nieprzyjaciela; ocenia ilość, rodzaj i moc środków masowego rażenia, które nieprzyjaciel może użyć; ocenia najbardziej prawdopodobne obiekty uderzeń jądrowych; ocenia skutki wykonania uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela, określa potrzeby i możliwości prowadzenia rozpoznania.

Podczas oceny sił własnych sztab przeprowadza ocenę:

- wpływu na działalność wojsk istniejących i możliwych stref skażeń i zakażeń, zniszczeń i zatopień oraz pożarów;
- wpływu dotychczasowego i przewidywanego napromieniowania wojsk na wykonanie zadania bojowego;
- najbardziej dogodnych i bezpiecznych kierunków /dróg/ do pokonania stref skażeń i zniszczeń;
- maskujących i ochronnych właściwości terenu w pasie działań bojowych;
- wpływu faktycznych i oczekiwanych warunków hydrometeorologicznych na realizację obrony przed bronią masowego rażenia;
- możliwych sposobów likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia.

Wszystkie ocenione dane uwzględniane są przez oficerów sztabu w meldunkach dotyczących możliwości nieprzyjaciela i wojsk własnych przygotowywanych dla dowódcy.

Wnioski z oceny położenia dotyczące obrony przed bronią masowego rażenia oficerowie sztabu konfrontują w terenie podczas rekonesansu. W razie potrzeby referują je dowódcom poszczególnych grup rekonesansowych.

W pracy dotyczącej organizacji i utrzymania ciągłego współdziałania w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia sztab realizuje następujące przedsięwzięcia: przygotowuje dowódcy dane i obliczenia niezbędne do sprawnej organizacji współdziałania; uzgadnia zagadnienia współdziałania ze sztabem przełożonego, z dowódcami rodzajów wojsk i służb oraz z sąsiadami; uwzględnia zagadnienia obrony przed bronią masowego rażenia w opracowanym planie współdziałania i przekazywanych wytycznych dowódcy do współdziałania podległym wojskom, kontroluje realizację wytycznych oraz odtwarza współdziałanie w wypadku jego naruszenia spowodowanego użyciem broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela.

Po powzięciu decyzji przez dowódcę, sztab przystępuje do szczegółowego planowania obrony przed bronią masowego rażenia. Podstawę do pracy sztabu w tym zakresie stanowią: rozkaz i zarządzenie przełożonego, decyzja i wytyczne dowódcy, kalkulacje i wnioski uzyskane w czasie oceny położenia.

Opracowanie i rozwinięcie decyzji dowódcy jest to faza planowania, w której następuje skonkretyzowanie problemów obrony przed bronią masowego rażenia i skoordynowanie ich w przestrzeni i czasie.

W związku z tym istnieje konieczność jak najściślej-
szego powiązania pracy sztabu ogólnowojskowego z pracą dowódców rodzajów wojsk i służb. Wiodąca rola w tym zakresie przypada komórce operacyjnej sztabu, która wspólnie z oficerami innych komórek sztabu oraz dowódcami rodzajów wojsk i służb ustala^{15/}:

15/ Organizacja i metody pracy sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb dywizji/pułku/w natarciu. Wyd. ASG Warszawa, styczeń 1974 r. str.167.

- z szefem wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/; prognozowaną sytuację po użyciu broni masowego rażenia oraz sytuację skażeń i zakazań, zadania rozpoznania skażeń oraz terminy i niezbędne siły i środki do ich realizacji, najdogodniejsze kierunki obejścia stref skażeń i zakazań lub sposoby ich przekroczenia, siły i środki wojsk chemicznych przewidziane do działania w składzie grup ratunkowo-ewakuacyjnych, przewidywane rejony przeprowadzenia zabiegów specjalnych, zaopatrzenia wojsk w sprzęt i środki ochrony przed skażeniami, w sygnały powiadamiania oraz terminy składania meldunków o sytuacji skażeń i zakazań;
- z szefem wojsk inżynierskich /saperów/: zakres rozbudowy inżynierskiej rejonów rozmieszczenia wojsk i obiektów tyłowych oraz innych rejonów i rubieży; przedsięwzięcia inżynierskie z zakresu maskowania operacyjnego, siły i środki inżynierskie przewidziane do utrzymania dróg manewru oraz pomoc wojsk inżynierskich przy pokonywaniu stref skażeń i zniszczeń; siły i środki inżynierskie wydzielane do grup ratunkowo-ewakuacyjnych oraz terminy i rejony ich rozmieszczenia, siły i środki wyznaczone do rozpoznania i pokonywania zapór jądrowych oraz najskuteczniejsze sposoby pokonania tych zapór, sposób odtworzenia systemu własnych zapór inżynierskich po uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela;
- z szefem wojsk rakietowych i artylerii /szefem artylerii/: rejony zniszczeń lub skażeń powstałych w wyniku uderzeń własną bronią masowego rażenia; sposób odtworzenia systemu ognia i ugrupowania wojsk rakietowych i artylerii po uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela; sposoby przekazywania dla potrzeb obrony przed bronią masowego rażenia danych meteorologicznych używanych siłami i środkami wojsk rakietowych i artylerii;
- z szefem obrony przeciwlotniczej; sposób odtworzenia systemu ognia obrony przeciwlotniczej i ugrupowania po uderzeniach jądrowych, sposób osłony przeciwlotni-

czej rejonów likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia nieprzyjaciela;

- z kwatermistrzem: przedsięwzięcia obrony tyłów przed bronią masowego rażenia, sposób i kolejność odtworzenia zapasów środków materiałowych zniszczonych bronią jądrową, sposób wymiany skażonego umundurowania i oporządzenia w celu odtworzenia gotowości bojowej wojsk. Ponadto z szefem służby zdrowia sztab uzgadnia: sposób prowadzenia rozpoznania sanitarno-epidemiologicznego, szczepienia ochronne, sposób przeprowadzenia kwarantanny dla wojsk, na które został wykonany napad bronią biologiczną, siły i środki służby medycznej wydzielone do udzielenia pomocy porażonym bronią masowego rażenia. Jeżeli planuje się wykorzystanie tych sił i środków w składzie oddziałów /grup/ ratunkowo-ewakuacyjnych, to uzgadnia się dla nich również terminy i rejon rozmieszczenia;
- z zastępcą dowódcy do spraw technicznych: siły i środki przewidziane do ewakuacji uzbrojenia, wozów bojowych i środków transportowych, przewidywane rejon rozwinięcia punktów zbiórki uszkodzonych wozów bojowych, środków transportu i uzbrojenia, punkty zabiegów specjalnych wozów bojowych, środków transportu i uzbrojenia;
- z szefem łączności: wykorzystanie środków łączności do alarmowania i powiadamiania wojsk o zagrożeniu bronią masowego rażenia, o wybuchach jądrowych oraz przenoszeniu się obłoków promieniotwórczych i środków trujących, pododdziały i środki łączności przewidziane do odtworzenia naruszonego systemu dowodzenia i łączności przedsięwzięcia, jakie należy zrealizować w celu zapewnienia łączności z grupami ratunkowo-ewakuacyjnymi oraz ograniczenia zakłóceń środków radiowych pracujących na falach krótkich.

W miarę planowania sposobów, terminów i wykonawców zasadniczych przedsięwzięć obrony przed bronią masowego rażenia oficerowie sztabu ujmują je w dokumentach planowania opracowywanych przez sztab ogólnowojskowy. Jednocześnie dowódcy rodzajów wojsk i służb umieszczają w swoich dokumentach te przedsięwzięcia, za realizację których ponoszą odpowiedzialność.

- W planie operacji /decyzji dowódcy/ odzwierciedla się:
- możliwości nieprzyjaciela w zakresie użycia broni masowego rażenia w pasie działania wojsk;
 - rozśrodkowanie wojsk, obiektów tyłowych i punktów dowodzenia;
 - zasadnicze przedsięwzięcia maskowania operacyjnego;
 - skład, rozmieszczenie i kierunki działania odwodów oraz innych środków przewidywanych do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia;
 - stan, uzupełnienie, urzutowanie środków ochronnych;
 - sygnały powiadamiania.

W planie przegrupowania wojsk do rejonów wyjściowych ujmuje się zasady rozśrodkowania wojsk, a także rozbudowę inżynierską rejonu wyjściowego do dalszych działań.

W planach rodzajów wojsk odzwierciedla się przedsięwzięcia związane bezpośrednio z zabezpieczeniem podległych związków operacyjnych /taktycznych/ i oddziałów, a także przedsięwzięcia z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia wykonywane przez dany rodzaj wojsk na korzyść innych rodzajów wojsk i służb.

Zadania wynikające z zaplanowanych przedsięwzięć przekazuje się wykonawcom zazwyczaj w rozkazie operacyjnym/bojowym/ a także zarządzeniach zabezpieczenia operacyjnego /zabezpieczenia działań bojowych/ jak zarządzenie o zabezpieczeniu inżynierskim, chemicznym, tyłowym, organizacji łączności itp. bądź też o ile pozwala na to czas w oddzielnym całokształtowym zarządzeniu o obronie przed bronią masowego rażenia.^{16/}

16/ Zarządzenie armii dla dywizji o obronie przed bronią masowego rażenia przedstawia załącznik nr 2.

Zarządzenie to opracowuje sztab ogólnowojskowy przy współdziałaniu dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

W zależności od konkretnej sytuacji w zarządzeniu podaje się:

- wnioski dotyczące skutków użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej, chemicznej i biologicznej na wojska i obiekty tyłowe;
- przedsięwzięcia obrony przed BMR wykonywane na korzyść podległych wojsk /wydzielane siły i środki/;
- zadania i kolejność skupienia głównego wysiłku rozpoznania skażeń i zakażeń;
- zadania i kolejność inżynierskiej rozbudowy terenu i przygotowania dróg manewru;
- przedsięwzięcia mające utrudnić nieprzyjacielowi wykrycie i wybór opłacalnych celów dla broni jądrowej /maskowanie, rozśrodkowanie, zmiana zajmowanych rejonów itp./;
- zadania dla wojsk z zakresu odtwarzania zdolności bojowej po zmasowanych uderzeniach jądrowych;
- sygnały i kolejność powiadamiania wojsk i tyłów o niebezpieczeństwie napadu jądrowego, skażeniach promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych;
- sposób i terminy przeprowadzenia szczepień ochronnych, przedsięwzięcia izolacyjno-ograniczające i inne;
- kolejność i czas zaopatrzenia wojsk w środki ochronne, materiały itp.

Zarządzenia do obrony przed bronią masowego rażenia w zależności od potrzeb opracowuje się dla całości podległych wojsk lub tylko dla niektórych związków albo oddziałów. Zarządzenie to sztab zwykle opracowuje na cały okres organizacji operacji /walki/ i na pierwszy dzień jej prowadzenia. Kolejne zarządzenia do obrony przed bronią masowego rażenia sztab opracowuje w następnych dniach operacji /walki/.

Pytania:

1. Wyjaśnić rolę sztabu w zakresie planowania i organizacji OPBMR.

2. Uzasadnić konieczność ścisłego powiązania planowania OPBMR z planowaniem operacji /walki/.
3. Podać kolejność planowania OPBMR.
4. Podać jakie zagadnienia OPBMR uwzględnia sztab podczas oceny położenia i organizacji współdziałania.
5. Przedstawić treść zagadnień uzgadnianych przez sztab ogólnowojskowy ze sztabami /szefami/ rodzajów wojsk i służb.
6. Scharakteryzować treść zagadnień OPBMR ujętych w poszczególnych dokumentach planowania operacji /walki/.

Równoległe z planowaniem OPBMR sztab ogólnowojskowy organizuje wykonanie poszczególnych przedsięwzięć przez podległe wojska.

3.2.2. Praca sztabu w zakresie organizacji OPBMR.

Organizując rozpoznanie skażeń i zakażeń, sztab wspólnie z szefem wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/ i szefem służby zdrowia /starszym lekarzem pułku/ określa zadania i terminy rozpoznania, siły i środki, sposoby rozpoznania, rozmieszczenie posterunków obserwacji skażeń, trasy lotów samolotów i śmigłowców użytych do rozpoznania i sposób przekazywania danych z rozpoznania. Wstępne i orientacyjne dane o możliwych skażeniach i zakażeniach sztab może otrzymać drogą prognozowania. Do tego celu w sztabie związku operacyjnego i taktycznego wykorzystuje się stacje analityczno-obliczeniowe SOAS. Uzyskane dane o skażeniach i zakażeniach w pasie działań wojsk i sąsiadów oficerowie sztabu nanoszą na mapę skażeń i zakażeń.

W czasie organizacji obrony przed bronią masowego rażenia sztab powinien doprowadzić do wojsk sygnały powiadamiania o skażeniach i zakażeniach oraz określić sposób przekazywania sygnału. Ponadto powinien on na czas informować podległe wojska o przygotowaniach nieprzyjaciela do uderzeń i skażeniach zagrażających tym wojskom. Dane o skażeniach sztab przekazuje podległym sztabom i wojskom w wypadku gdy zagraża im opad środków radioaktywnych i aerozoli.^{17/}

 17/ Osnovy zashchity vojsk ot oruzija massowogo porazhenia. Wyd. Wojennaja Akademiya Chimicheskoi Zashchity. Moskwa 1965, str. 188.

Zgodnie z zarządzeniem wyższego sztabu i wytycznymi dowódcy o kolejności okresowej zmiany zajmowanych rejonów, przygotowaniu dróg manewru i inżynieryjnym przygotowaniu terenu, sztab wspólnie z szefem wojsk inżynieryjnych /saperów/, szefem wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/ i szefem służby zdrowia /lekarzem/ określa drogi i kolejność przesunięcia wojsk do rejonów zapasowych, kolejność i terminy prowadzenia rozpoznania skażeń i zakażeń oraz rozpoznania inżynieryjnego na drogach przesunięcia i w rejonach zapasowych. Ponadto określa zakres, kolejność i terminy inżynieryjnej rozbudowy rejonów zapasowych i dróg manewru oraz niezbędne siły i środki do wykonania tych przedsięwzięć. Prócz tego sztab określa terminy, siły i środki do wykonania przedsięwzięć medycznych.

W razie konieczności prowadzenia działań w strefach skażeń i rejonach zniszczeń sztab po otrzymaniu wytycznych od dowódcy wspólnie z szefem wojsk inżynieryjnych /szefem saperów/ i szefem wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/ organizuje ich przekroczenie lub obejście. W tej sytuacji wybiera się takie drogi /kierunki/ i czas przekroczenia stref oraz takie ugrupowanie marszowe, przy których ludzie otrzymają najmniejsze dawki, a wojska szybko pokonają strefy skażeń.

W wypadku, kiedy sztab nie posiada danych o sytuacji skażeń na kierunku działania wojsk, to organizuje on rozpoznanie skażeń i na podstawie tych danych organizuje pokonanie stref. Jednocześnie sztab określa niezbędne przedsięwzięcia związane z odbudową i oczyszczeniem dróg. Istotnym momentem pracy sztabu przy pokonywaniu stref skażeń i zniszczeń jest organizacja służby komendanckiej i regulacji ruchu, co powinno zabezpieczyć wysokie tempo działania kolumn i występowanie skupienia się wojsk. Przy organizacji przekraczania stref skażeń i zniszczeń sztab powinien określić czas i miejsce prowadzenia zabiegów specjalnych dla wojsk, które przekroczą strefę skażeń oraz zapewnić do tego celu niezbędne środki.

Przy dłuższych działaniach w rejonach skażonych sztab wspólnie z szefem wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/ szefem wojsk inżynieryjnych /szefem saperów/ i szefem służby zdrowia /lekarzem/ określa kolejność inżynieryjnej rozbudowy terenu, organizuje odpoczynki stanu osobowego, organizuje

stosowanie preparatów przeciwpromieniotwórczych i innych środków profilaktycznych, przeprowadzania zabiegów specjalnych i zmianę oddziałów i pododdziałów.

Sztab organizuje również otrzymanie przez zainteresowanych danych meteorologicznych o kierunku i szybkości wiatru na różnych wysokościach oraz danych o warunkach meteorologicznych w przyziemnych warstwach atmosfery.

Wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego sztab organizuje kontrolę sprawności środków obrony i indywidualnego wyposażenia stanu osobowego, a także prowadzi ewidencję napromieniowania ludzi.

Maskowanie operacyjne organizują sztaby związków operacyjnych, a maskowanie bezpośrednio wszystkie pozostałe sztaby zgodnie z decyzją dowódcy.

Organizując maskowanie operacyjne sztab ustala: ^{18/}

- zamiar maskowania;
- cele i zadania maskowania;
- zasadnicze przedsięwzięcia z zakresu pozorowania i dezinformowania oraz sposoby ich realizacji;
- niezbędną ilość sił i środków oraz zasady dowodzenia nimi;
- powiązanie czynności pozornych z faktycznymi ruchami wojsk w ramach przygotowania do operacji;
- terminy wykonania zaplanowanych zadań;
- siły i środki oraz terminy i sposoby kontroli wykonania zadań maskowania operacyjnego.

Szczególną uwagę zwraca się na wprowadzenie w błąd nieprzyjaciela co do rozmieszczenia broni raketowej, lotnictwa uderzeniowego, stanowisk dowodzenia oraz czasu i miejsca planowanych działań operacyjnych.

Organizując przedsięwzięcia z zakresu pozorowania /po-
zorne rejony SO, zgrupowania wojsk, pozorne przegrupowania,
przewozy itp./ jeżeli jest czas, sztaby przeprowadzają reko-
nesans rejonów i kierunków planowanych działań pozornych.

18/ Konkretnie rozwinięcie tych zagadnień zawarte jest w pracy
płk. prof. dr. K. NOŻKO na temat: "Maskowanie operacyjne."
Wyd. ASG, czerwiec 1974.

Maskowanie bezpośrednio związku taktycznego i oddziału oraz poszczególnych elementów ugrupowania bojowego organizują sztaby tych szczebli dowodzenia.

Maskowanie bezpośrednio sztab organizuje w sposób ciągły, w każdej sytuacji i różnych warunkach terenowych.

W czasie organizacji operacji /walki/ sztab organizuje również szereg zamierzeń mających na celu przygotowanie wojsk i obiektów tyłowych do likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela bronią masowego rażenia. Do podstawowych zadań sztabu w tym zakresie należy opracowanie wspólnie z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb zamierzeń dla podległych wojsk, określenie sposobu ich realizacji w wypadku użycia broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela oraz doprowadzenie tych zamierzeń do wykonawców.

W tym wypadku szczególną uwagę sztab zwraca na organizację zamierzeń umożliwiających szybkie odtworzenie dowodzenia, ugrupowania bojowego wojsk, systemu ognia i zapór; odbudowę dróg manewru oraz przygotowanie sił i środków do wykonania prac ratunkowo-ewakuacyjnych.

Ważnym elementem pracy sztabu jest również przeprowadzenie kontroli i okazywanie pomocy wojskom realizującym wytyczne dowódcy i zarządzenia sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia. Kontrolę organizują i przeprowadzają komórki operacyjne sztabu. W razie potrzeby powołuje się do tego oficerów z innych komórek sztabu, dowódców rodzajów wojsk i służb oraz organów politycznych. Oficerowie przeprowadzają kontrolę sprawdzają gotowość wojsk do obrony przed BMR i stosują niezbędne środki w celu usunięcia stwierdzonych niedociągnięć. Jeżeli stwierdzone niedociągnięcia nie mają być usunięte na miejscu, oficerowie meldują dowódcy lub szefowi sztabu.

Pytania:

1. Wyjaśnić na czym polega praca sztabu na organizacją OPBMR.

2. Omówić pracę sztabu w czasie organizacji rozpoznania skażeń i zakazań oraz pokonywania stref skażeń i zniszczeń.
3. Omówić pracę sztabu w czasie organizacji okresowej zmiany rejonów zajmowanych przez wojska.
4. Omówić pracę sztabu w zakresie maskowania operacyjnego i bezpośredniego.
5. Podać cel i sposoby prowadzenia kontroli realizacji przedsięwzięć OPBMR.

4. Praca dowódcy i sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia w czasie prowadzenia operacji /walki/.

Obronę wojsk przed BMR organizuje się w sposób ciągły we wszystkich okresach operacji /walki/. Stąd też praca dowódcy i sztabu nad obroną przed BMR zapoczątkowana w okresie organizacji operacji /walki/ kontynuowana jest w czasie ich prowadzenia. W tym okresie praca dowódcy i sztabu zazwyczaj będzie się koncentrować przede wszystkim wokół zagadnień związanych z likwidacją skutków, uderzeń nieprzyjaciela BMR. Należy bowiem liczyć się z tym, że w okresie prowadzenia działań bojowych przeciwnik może użyć na związki operacyjne i oddziały zasadniczą część swoich środków jądrowych.

4.1. Podstawowe problemy obrony przed bronią masowego rażenia rozwiązywane przez dowódcę w czasie prowadzenia operacji /walki/.

Po wykonaniu uderzeń bronią masowego rażenia przez nieprzyjaciela dowódca między innymi podejmuje decyzję do likwidacji skutków uderzeń; precyzuje zadania dla wojsk; wydaje zarządzenia o sposobie, kolejności i orientacyjnym terminie likwidacji skutków napadu przeciwnika; wyznacza niezbędne do tego celu siły i środki.

Decyzja dowódcy do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia jest częścią składową decyzji dotyczącej prowadzenia operacji /walki/.

W tym wypadku należy uwzględnić, że niemal w każdej sytuacji nieprzyjaciel będzie dążył do wykorzystania skutków własnych uderzeń w celu ostatecznego rozbitcia naszych sił lub uniemożliwienia przeprowadzenia lub likwidacji skutków tych uderzeń.^{19/}

Dlatego też na wybranych kierunkach może on rozwijać natarcie wojskami lądowymi oraz może powtórnie wykonać uderzenia jądrowe lub lotnicze. W celu powiększenia skutków uderzeń, zwłaszcza w zakresie dezorganizacji i demoralizacji wojsk, nieprzyjaciel może szeroko stosować desanty powietrzne, szczególnie śmigłowcowe. Proces likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia należy zatem traktować jako integralną część współczesnej operacji, bitwy i walki. Nie można bowiem likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia rozpatrywać w oderwaniu od prowadzenia działań bojowych zmierzających do przeciwdziałania działaniom nieprzyjaciela. W przeciwnym wypadku nieprzyjaciel swoim działaniem nie tylko uniemożliwi przeprowadzenie likwidacji skutków, ale różnymi sposobami będzie pogłębiał niszczące ich rozmiary. Skala możliwości takiego oddziaływania jest ogromna.

W celu powzięcia decyzji do dalszych działań, a w tym i do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia dowódca przeprowadza ocenę położenia, w której uwzględni nową sytuację powstałą w rezultacie wykonanych uderzeń, Należy podkreślić, że sytuacja taktyczno-operacyjna z reguły będzie wyjątkowo skomplikowana i trudna.

Przy obustronnym użyciu broni masowego rażenia, sukces odniesie ten, kto uprzedzi przeciwnika w wykorzystaniu skutków uderzeń, a więc ten, kto szybciej otrząśnie się po napadzie jądrowym, przejmie inicjatywę—będzie kontynuował walkę.^{20/}

-
- 19/ Płk prof.dr K.NOŻKO. Likwidacja skutków uderzeń bronią masowego rażenia i odtwarzanie gotowości bojowej wojsk armii podczas prowadzenia operacji zaczepnej. Zbiór prac akademii 1/55. Wyd.ASG 1972 r. str. 211.
- 20/ Omówienie ćwiczenia "LATO-74" przeprowadzone przez Ministra Obrony Narodowej.Wyd.MON, Sztab Gen.Warszawa, lipiec 1974r. str. 41.

Stąd też bezpośrednio po uderzeniach dowódca oceniając położenie dąży do jak najszybszego ustalenia wpływu uderzeń bronią masowego rażenia na możliwości prowadzenia dalszych działań przez nieprzyjaciela, wojska własne i sąsiadów. W tym celu oceniając możliwości nieprzyjaciela w pierwszej kolejności wyjaśnia:

- punkty zerowe, ilość, moc i rodzaj wykonanych uderzeń;
- możliwości wykonania kolejnych uderzeń bronią masowego rażenia;
- sposób wykorzystania wykonanych uderzeń przez nieprzyjaciela.

Przy ocenie sił własnych dowódca przede wszystkim rozpatruje:

- stopień porażenia wojsk i obiektów tyłowych;
- strefy skażeń promieniotwórczych i chemicznych, zniszczeń, zatopień i pożarów;
- potrzeby w zakresie sił i środków przeznaczonych do likwidacji skutków uderzeń, do ochrony i obrony sił i środków prowadzących likwidację tych skutków oraz do dalszego działania;
- możliwości sił i środków znajdujących się w gotowości do działania oraz orientacyjny czas lub kolejność ich przystępowania do likwidacji skutków uderzeń;
- możliwości sił i środków, które będą ubezpieczać działania związane z likwidacją skutków i które można i należy wykorzystać do dalszego działania;
- kolejność prac ratunkowo-ewakuacyjnych, zabiegów specjalnych oraz ewakuacji ludzi i sprzętu z rejonów porażenia.

W ocenie sąsiadów dowódca główną uwagę zwraca na określenie wpływu ich działań na wykonanie własnego zadania w jakościowo nowej sytuacji, jaka się wytworzyła po uderzeniach bronią masowego rażenia.

Warunki terenowe dowódca rozpatruje najczęściej równocześnie z oceną nieprzyjaciela i wojsk własnych pod kątem ustalenia:

- możliwości i charakteru działania nieprzyjaciela, który może uniemożliwić skuteczną likwidację skutków uderzeń bronią masowego rażenia;

- w jaki sposób konkretne warunki terenowe powiększają lub zmniejszają skutki wybuchów jądrowych, a także w jakim stopniu ułatwiają lub utrudniają prowadzenie likwidacji skutków uderzeń;
- w jaki sposób wykorzystać warunki terenowe do sprawnego działania podczas likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia;
- dróg manewru i ewakuacji.

Dane niezbędne do przeprowadzenia oceny położenia i powzięcia decyzji powinien zapewnić jednolity system wykrywania skażeń, meldunki podwładnych, informacje uzyskane od sąsiadów oraz opracowane przez SOAS prognozy strat, zniszczeń, pożarów i skażeń. Niejednokrotnie szybkie zebranie tych danych, a zwłaszcza danych o ilości i punktach zerowych wykonanych uderzeń jądrowych oraz o stopniu porażenia wojsk będzie poważnie utrudnione ze względu na obezwładnienie lub zniszczenie niektórych punktów dowodzenia.

Należy przewidywać, że w czasie prowadzenia działań bojowych na zebranie danych o skutkach uderzeń jądrowych w zakresie umożliwiającym dowódcy powzięcie pełnej decyzji potrzeba będzie wiele czasu.^{21/} Nie oznacza to, że dowódca w tym czasie będzie oczekiwać na zebranie pełnej informacji o wytworzonej sytuacji. Niejednokrotnie, a właściwie najczęściej, w miarę uzyskania informacji o uderzeniach jądrowych będzie stawiał wojskom dodatkowe zadania oraz podejmował bezzwłoczne przedsięwzięcia celem likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela, rozwinięcia dalszych działań, lub przeciwdziałania zamiarom nieprzyjaciela. Równocześnie dowódca wydzieli odpowiednie siły i środki i skieruje je do prac ratunkowo-ewakuacyjnych.

Wydaje się, że dowódca niemal do końca nie będzie miał pełnego, jednorazowego obrazu sytuacji, która wytworzyła się w jego pasie działań po uderzeniach jądrowych. Dlatego też jedną z właściwości pracy dowódcy nad wypracowaniem decyzji do

21/ Płk prof.dr K.NOŻKO. Likwidacja skutków uderzeń bronią masowego rażenia i odtwarzanie gotowości bojowej wojsk armii podczas prowadzenia operacji zaczepnej. Zbiór prac akademii 1/55. Wyd. ASG 1972 r. str. 205.

likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia jest to, że decyzja ta często będzie wypracowywana w oparciu o niepełne a nawet fragmentaryczne dane o skutkach uderzeń tą bronią.

W wyniku przeprowadzonej oceny położenia dowódcy podejmuje decyzję, w której określa:

- ogólny zamiar skutków uderzeń broni masowego rażenia i rozwijania dalszych działań lub przeciwdziałania działaniom nieprzyjaciela;
- gdzie ześrodkować główny wysiłek likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia oraz główny wysiłek dalszych działań;
- w jaki sposób odtworzyć dowodzenie i kto ma bezpośrednio kierować odtwarzaniem gotowości bojowej porażonych wojsk;
- zmiany, jakie muszą być dokonane w ugrupowaniu operacyjnym /bojowym/ wojsk i w związku z tym, jakie nowe zadania należy wojskom postawić;
- sposób odtwarzania systemu ognia i zapór inżynierskich, w tym: zadania wojsk rakietowych, artylerii i lotnictwa, manewr środkami ogniowymi i amunicją oraz obsadzenie ocalałych środków ogniowych nowymi obsługami;
- sposób odtwarzania dróg do wykonania manewru oraz zaopatrywania i ewakuacji w ramach przywracania gotowości bojowej wojsk;
- do których rejonów lub do których porażonych jednostek należy skierować siły i środki przeznaczone do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia;
- które z podległych jednostek należy wyprowadzić z rejonów porażenia i do jakich rejonów skierować oraz jakie ich jest lub będzie zadanie po odtworzeniu gotowości bojowej;
- które z jednostek i na jaki czas należy pozostawić w porażonych rejonach ze względu na zaistniałą sytuację taktyczno-operacyjną;
- które z jednostek i w jaki sposób powinny pokonać strefy skażeń promieniotwórczych oraz ich zadania;

- sposób wykorzystania odwodów oraz sił i środków przeznaczonych do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia;
- kolejność, czas i zakres wykonania przedsięwzięć specjalnych - prac ratunkowo-ewakuacyjnych, zabiegów specjalnych, gaszenie pożarów itp.

Treść i zakres decyzji dowódcy do likwidacji skutków i działania wojsk będą każdorazowo uzależnione od stopnia obciążenia wojsk bronią masowego rażenia oraz od metody pracy dowódcy.

Zadania dla wojsk do likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia dowódca stawia w formie krótkich zarządzeń. W zależności od sytuacji wytworzonej po uderzeniach dla niektórych jednostek udokładni tylko zadania postawione w czasie organizacji działań bojowych, dla innych postawi zadania nowe. Ogólnie można przyjąć, że zarządzenia te będą obejmowały zadania związane z kontynuowaniem dotychczasowych działań, przeciwdziałaniem wykorzystaniu skutków uderzeń przez przeciwnika, odtworzeniem zdolności bojowej wojsk oraz wykonaniem przedsięwzięć specjalnych.

Obok omawianych przedsięwzięć likwidacji skutków uderzeń BMR szczególnie ważne jest zagadnienie skutków moralno-politycznych i psychologicznych użycia broni jądrowej przeciwnika. W tym celu dowódca i aparat partyjno-polityczny powinni podjąć szereg przedsięwzięć zmierzających do osłabienia, a następnie - w miarę rozwijania przedsięwzięć propagandowych - do całkowitego wyeliminowania ujemnego wpływu użycia tej broni.

Pytania:

1. Podać kolejność pracy dowódcy nad likwidacją skutków uderzeń BMR.
2. Uzasadnić konieczność ścisłego powiązania wypracowania decyzji do likwidacji skutków uderzeń BMR z decyzją dowódcy do prowadzenia operacji /walki/.
3. Omówić treść oceny położenia dokonywanej przez dowódcę po uderzeniach BMR nieprzyjaciela.
4. Podać treść decyzji dowódcy do likwidacji skutków uderzeń BMR.

4.2. Działalność sztabu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia podczas prowadzenia operacji /walki/.

Po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia sztab wspólnie z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb powinien:

- ocenić skutki użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia i ich wpływ na działanie wojsk, pracę tyłów oraz możliwości kontynuowania operacji /walki/;
- określić przedsięwzięcia zmierzające do likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia i doprowadzić je do wykonawców.

Musi zatem uzyskać szereg danych a w tym: współrzędne i parametry wybuchów jądrowych oraz uderzeń bronią chemiczną i biologiczną, sytuację jaką one wytworzyły, rejony /stref/ zniszczeń, zatopień i pożarów, uszkodzonych węzłów komunikacyjnych, stan wojsk, na które wykonane zostały uderzenia.

Informacje te napływają do sztabu różnymi kanałami radiotechnicznymi, od środków obrony przeciwlotniczej i SOAS, z podległych sztabów i wojsk, od dowódców rodzajów wojsk i służb oraz od sąsiadów.

Oceny skutków uderzeń nieprzyjaciela BMR dokonuje sztab ogólnowojskowy wspólnie z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb. Proces tej oceny w zasadzie opiera się na ogólnie stosowanych zasadach dokonywania oceny położenia podczas wypracowania decyzji.

Szef sztabu - w miarę napływu danych o uderzeniach jądrowych - przystępuje wspólnie z oficerami sztabu, dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb do oceny położenia, w której przede wszystkim ustala:

- możliwości nieprzyjaciela, zwracając szczególną uwagę na określenie jego dalszego zamiaru działania oraz w jaki sposób to działanie wpłynie na likwidację skutków uderzeń jądrowych.

Szczególnie ważne jest określenie możliwości nieprzyjaciela w zakresie dalszych jego uderzeń jądrowych;

- możliwości wojsk własnych, rozpatrują przede wszystkim stan związków /oddziałów/, elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ oraz ich zdolność kontynuowania uprzednio postawionych zadań, jak również wszystkie aspekty działalności tych wojsk związanej z likwidacją skutków uderzeń BMR, określając charakter zadań w tym zakresie i czas ich realizacji.

Pion rozpoznawczy sztabu ocalałymi siłami i środkami rozpoznania ustala skutki własnych uderzeń na wojska nieprzyjaciela oraz dokonuje oceny sił przeciwnika pod kątem możliwości dalszego działania lub przeciwdziałania. Szczególną uwagę zwraca na określenie możliwości dalszego oddziaływania przez nieprzyjaciela na porażone wojska.

Pion operacyjny sztabu podczas oceny sytuacji ustala:

- skutki uderzeń z punktu widzenia dalszego zamiaru działania przeciwnika, jego głównego wysiłku oraz wpływu, jaki to działanie może wywrzeć na likwidację skutków uderzeń;
- stan i sprawność działania systemu dowodzenia /środków i ogniw/ oraz potrzeby w zakresie odtworzenia dowodzenia;
- wpływ wykonanych uderzeń na możliwość działania wojsk własnych, w celu wykonania stojących przed nimi zadań, możliwość przeciwdziałania wykorzystania skutków uderzeń przez przeciwnika;
- skutki uderzeń /prognozowanych strat i zniszczeń / pod kątem określenia stanu zdolności bojowych związków /oddziałów/, zakresu ratownictwa, konieczności udzielenia pomocy podwładnym w likwidacji skutków uderzeń;
- możliwości w zakresie udzielania pomocy w likwidacji skutków, ilościowych i czasowych, jakie siły i środki mają być skierowane do ratownictwa, orientacyjny czas odtwarzania zdolności bojowej wojsk oraz prowadzenia akcji ratowniczej;

- możliwości zabezpieczenia przebiegu akcji ratowniczej w zakresie: ubezpieczenia bojowego, oplot, regulacji ruchu, zabezpieczenia tyłowego, organizacji łączności.

Opracowane wnioski z oceny położenia stanowią podstawę do opracowania meldunków przedstawionych przez sztab dowódcy.

W meldunku tym pion rozpoznawczy ujmuje:

- obiekty, na które nieprzyjaciel skupił główny wysiłek BMR;
- możliwości wykonania kolejnych uderzeń przez nieprzyjaciela;
- możliwości wykorzystania skutków uderzeń przez nieprzyjaciela;
- możliwości odtworzenia systemu rozpoznania wojsk własnych;
- możliwości wykorzystania sił i środków rozpoznania do ustalenia skutków BMR nieprzyjaciela.

W meldunku pionu operacyjnego ujmuje się:

- stan wojsk w ludziach i sprzęcie bojowym po uderzeniach BMR;
- możliwości prowadzenia dalszych działań, w tym odtworzenia systemu ognia, ugrupowania, dowodzenia i systemu zapór inżynierskich;
- sposób i możliwości prowadzenia akcji ratowniczej;
- sposób organizacji zabezpieczenia likwidacji skutków uderzeń jądrowych, przede wszystkim w zakresie: ubezpieczenia bojowego, osłony przeciwlotniczej, obrony przed bronią masowego rażenia, regulacji ruchu w rejonach porażenia i na kierunku przegrupowujących się wojsk;
- zabezpieczenie tyłowe walczących /wykonujących innego rodzaju zadanie/ i porażonych wojsk;
- organizację dowodzenia akcją ratowniczą w rejonach porażenia;
- terminy wykonania przedsięwzięć związanych z likwidacją skutków uderzeń nieprzyjaciela BMR.

Treść meldunków oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb w każdym wypadku zależy będzie od warunków jakie zaistniały po uderzeniu jądrowym nieprzyjaciela. Meldunki z oceny położenia powinny zawierać skoordynowane przedsięwzięcia z podaniem sił i środków oraz rodzaju zadań wchodzących w zakres likwidacji skutków uderzeń. Powinny one stanowić podstawę do podjęcia decyzji przez dowódcę i opracowania planu likwidacji skutków uderzeń BMR nieprzyjaciela.

W okresie poprzedzającym użycie przez nieprzyjaciela BMR sztab planując obronę przed BMR, planuje również przedsięwzięcia z zakresu likwidacji skutków jej użycia. Ostateczne sprecyzowanie tych przedsięwzięć i opracowanie w formie dokumentu - planu likwidacji skutków uderzeń BMR - odbywa się po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzeń bronią jądrową.^{22/}

Odpowiedzialność za planowanie i organizację likwidacji skutków uderzeń BMR ponoszą przede wszystkim dowódcy i sztaby związków i oddziałów, a szefowie rodzajów wojsk i służb są bezpośrednimi pomocnikami dowódców i sztabów ogólnowojskowych.

W pracy sztabu ogólnowojskowego oraz szefów rodzajów wojsk i służb w zakresie likwidacji skutków szczególną uwagę należy zwrócić na realizację następujących problemów:

- rozpoznanie ognisk porażenia bronią masowego rażenia;
- odtwarzanie naruszonego dowodzenia i systemu łączności;

22/ Jedno z możliwych rozwiązań "planu likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia w operacji zaczepnej armii" - przedstawia załącznik nr 3.

- odtworzenie systemu ognia i zapór inżynieryjnych;
- odtworzenie ugrupowania operacyjnego i bojowego;
- odbudowa dróg manewru, dowozu i ewakuacji;
- uzupełnienie zniszczonych zapasów i środków materiałowych;
- prace ratunkowo-ewakuacyjne;
- zabiegi sanitarne i specjalne oraz na gaszenie /lokalizację pożarów/.

Wyżej wymieniona problematyka realizowana jest przez pion operacyjny i poszczególne szefostwa szefów rodzajów wojsk i służb w zależności od specyfiki danego przedsięwzięcia.

Rozpoznanie ognisk porażenia bronią masowego rażenia rozwiązywane jest przez pion operacyjny, rozpoznawczy, wojsk chemicznych, inżynieryjnych i inne w zależności od potrzeby.

Odtwarzanie naruszonego dowodzenia rozwiązywane jest przez pion operacyjny, a jeśli chodzi o łączność - przez szefostwa i szefów łączności.

Odtwarzanie systemu ognia i zapór inżynieryjnych rozwiązywane są przez szefostwa i szefów wojsk rakietowych i artylerii, szefostwa wojsk inżynieryjnych i szefów saperów wspólnie z pionem operacyjnym.

Odtworzeniem ugrupowania operacyjnego i bojowego wojsk zajmuje się pion operacyjny, który zagadnienia dotyczące rodzajów wojsk i służb uzgadnia z zainteresowanymi szefami.

Odbudowa dróg manewru, dowozu i ewakuacji rozwiązywana jest przez szefostwa i szefów wojsk inżynieryjnych oraz kwatermistrzostwa w uzgodnieniu z pionem operacyjnym.

Wykonanie prac ratunkowo-ewakuacyjnych oraz prowadzenie zabiegów sanitarnych i specjalnych rozwiązywane powinno być centralnie przez komórki operacyjne wspólnie z szefostwami i szefami wojsk inżynieryjnych, chemicznych, łączności, kwatermistrzostwem oraz przedstawicielami służby medycznej i technicznej.

W czasie planowania sztab przeprowadza szczegółowe kalkulacje sił, środków i czasu potrzebnych do wykonania poszczególnych przedsięwzięć.

Przedstawione wyżej główne problemy likwidacji skutków są - jak widać - bardzo różnorodne. Stąd do ich rozwiązywania, istnieje potrzeba zaangażowania wielu różnych komórek. Całokształtem planowania likwidacji skutków uderzeń BMR zajmują się komórki operacyjne sztabów ogólnowojskowych. W dowództwach i sztabach rodzajów wojsk i służb planowanie dotyczy wykorzystania sił i środków danej specjalności.

Problemy planowania likwidacji skutków uderzeń BMR znajdują odzwierciedlenie w różnych dokumentach, a zwłaszcza na mapie decyzji dowódcy, mapach roboczych oficerów sztabu, planach zabezpieczenia działań bojowych i specjalnie w tym celu opracowanym planie likwidacji skutków uderzeń BMR.

Na mapie decyzji dowódcy ujmuje się:

- aktualne położenie wojsk;
- punkty zerowe /rejon/ uderzeń jądrowych, chemicznych i środkami zapalającymi;
- strefy zniszczeń, zatopień, skażeń promieniotwórczych, chemicznych oraz pożarów;
- rejon zbiorczy oddziałów/grup/ ratunkowo-ewakuacyjnych, drogi marszu do tych rejonów, czasy gotowości rozpoczęcia działania;
- nowe rejon dla wojsk po wyjściu ze stref skażonych;
- drogi obejścia i wyprowadzenia wojsk do nowych rejonów oraz terminy ich zajęcia;
- rejon /punkty/ przeprowadzenia zabiegów specjalnych wojsk oraz siły i środki do tego celu wyznaczone.

Oficerowie sztabu na swoich mapach roboczych ujmują te zagadnienia, za planowanie których są odpowiedzialni.

W oparciu o wytyczne dowódcy, sztab opracowuje przy współudziale szefów rodzajów wojsk i służb - plan likwidacji skutków uderzeń BMR.

Sprawne kierowanie przebiegiem likwidacji skutków uderzeń BMR w wielu wypadkach wymagać będzie wyznaczenia ze sztabu określonej grupy /zespołu/ operacyjnej do bezpośredniego kierowania wykonywaniem przedsięwzięć wchodzących w zakres likwidacji skutków uderzeń. Wyznaczenie takiej grupy nabiera szczególnego znaczenia, gdy istnieje konieczność prowadzenia

akcji ratowniczej w kilku rejonach porażen oraz warunkach zniszczenia stanowisk dowodzenia. W skład grupy powinni wejść przedstawiciele pionu operacyjnego, politycznego i poszczególnych służb. Grupę tę, wyposażoną w odpowiednie środki łączności i transportu, wyznacza się od szczebla taktycznego wzwyż.^{23/}

Do podstawowych obowiązków dowódcy grupy operacyjnej, ogólnie rzecz biorąc należy:

- postawienie zadań dowódcom oddziałów /grup/ ratunkowo-ewakuacyjnych;
- koordynowanie przedsięwzięć- rodzajów wojsk i służb w toku wykonywania zadań wchodzących w zakres likwidacji skutków uderzeń BMR;
- meldowanie przełożonemu o wynikach i czasie odtworzenia zdolności bojowej porażonych wojsk.

Do obowiązków dowódcy oddziału /grupy/ ratunkowo-ewakuacyjnej należy natomiast bezpośrednio kierowanie siłami i środkami oddanych do jego dyspozycji.

W celu skrócenia czasu likwidacji skutków uderzeń BMR dowódcy wszystkich szczebli powinni dążyć do wydawania krótkich zarządzeń i wytycznych wynikających z powstałej sytuacji, a sztaby /dowódcy grup/ przekazywać je wojskom, nie oczekując na pełną decyzję dowódców dotyczącą całokształtu likwidacji skutków uderzeń BMR. W tym celu - oprócz korzystania z technicznych środków łączności, co jednak nie zawsze będzie możliwe - sztab wysyła oficerów do wykonawców na transportach, ozołgach i śmigłowcach.

Treść zadań związanych z przeprowadzeniem likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia zależy od sytuacji taktyczno-operacyjnej i stopnia porażenia wojsk.

Pytania:

1. Przedstawić kolejność pracy sztabu nad organizacją i planowaniem likwidacji skutków uderzeń BMR.
2. Scharakteryzować główne problemy rozwiązywane przez sztab podczas likwidacji skutków uderzeń BMR.
3. Podać sposoby kierowania likwidacją skutków uderzeń BMR.

23/ Planowanie i organizacja likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia na szczeblu armii. Zbiór prac akademii. 1/55. Wyd. ASG 1972r. str. 72-73.

5. Wnioski końcowe.

1. Obronę wojsk i obiektów tyłowych przed bronią masowego rażenia organizuje się we wszystkich rodzajach działań bojowych i na każdym szczeblu dowodzenia. Ponieważ obrona przed bronią masowego rażenia jest powszechnym zjawiskiem w każdej operacji /walce/ praca dowódcy i sztabu nad organizacją, planowaniem i kierowaniem tą obroną musi znajdować swe odbicie we wszystkich przedsięwzięciach związanych z przygotowaniem i prowadzeniem operacji /walki/.
2. Znaczna różnorodność przedsięwzięć realizowanych w ramach obrony przed bronią masowego rażenia, duży zakres prac i konieczność uczestniczenia w ich wykonywaniu związków, oddziałów i pododdziałów wszystkich rodzajów wojsk i służb - wymagają od dowódców i sztabów dużego wysiłku i dokładnej organizacji.
3. Praca dowódcy i sztabu nad wypracowaniem decyzji do obrony przed bronią masowego rażenia powinna stanowić integralny element pracy dowódcy i sztabu nad wypracowaniem decyzji do prowadzenia operacji /walki/. Podana metoda wypracowania decyzji do obrony przed bronią masowego rażenia będzie zapewniać ścisłe jej powiązanie z decyzją operacyjną, gdyż wypracowanie obu tych decyzji odbywa się równocześnie.
4. Treść pracy dowódcy i sztabu w dziedzinie obrony przed bronią masowego rażenia do czasu jej użycia przez nieprzyjaciela koncentruje się głównie na przedsięwzięciach, których wykonanie przyczyni się do zwiększenia odporności wojsk na uderzenia tą bronią oraz na określeniu koncepcji likwidacji skutków jej użycia. Natomiast po użyciu broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela treścią pracy dowódcy i sztabu będą przede wszystkim zagadnienia związane z likwidacją skutków uderzeń broni jądrowej, a zwłaszcza odtworzeniem gotowości bojowej.

5. Duża ilość i różnorodność przedsięwzięć z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia oraz konieczność zaangażowania wszystkich rodzajów wojsk i służb do ich realizacji wymagają uzgodnienia działań tych rodzajów wojsk i służb. Rozwiązaniem tego zagadnienia powinny zajmować się sztaby ogólnowojskowe, a zwłaszcza ich komórki operacyjne. Dowódcy, szefowie i sztaby rodzajów wojsk i służb powinni być bezpośrednimi pomocnikami dowódców i sztabów ogólnowojskowych, a także wykonawcami określonych zadań według swoich specjalności.
6. Decyzja dowódcy w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia znajduje swój wyraz w treści różnych dokumentów dowodzenia wojskami opracowywanymi przez sztab ogólnowojskowy /decyzja dowódcy, rozkaz operacyjny lub bojowy, zarządzenie do obrony przed bronią masowego rażenia itp./ i przez szefów rodzajów wojsk i służb. Podstawowe przedsięwzięcia z zakresu likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia najczęściej ujmuje się w oddzielnym planie. Plan likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia opracowuje zarząd /oddział, wydział/ operacyjny we współpracy z oficerami rodzajów wojsk i służb.

OPRACOWAŁ:
STARSZY WYKŁADOWCA KATEDRY SZTUKI
OPERACYJNEJ

płk dr Wacław IZYDOREK

Wydrukowano w 100 egz.

Egz. nr 1-100 Bibl.Gł.Oddział
Zbiorów Specjalnych
Wyk.płk W.Izydorek
Druk.Cz.B.dn.28.11.1974r.
Nr pf-1344/pf-3122/WW
Kor.H.W.

Załącznik nr 1

W Y T Y C Z N E

dowódcy do obrony przed bronią masowego rażenia
/przykład/

1. Najbardziej zagrożonymi obiektami BMR są: w okresie organizacji działań ... w okresie prowadzenia działań
2. Główny wysiłek obrony przed BMR skupić na zabezpieczeniu...
3. Rozpoznanie skażeń i zakazań prowadzić ze szczególnym uwzględnieniem: przejść w strefach skażeń ... rubieży rzek ... rejonów stanowisk startowych ... dróg ... rubieży wejścia do bitwy /walki/ drugiego rzutu ... i rozwinięcia odwodu....

Na kierunku głównego uderzenia /w rejonie głównego wysiłku obrony/ rozpoznanie skażeń i zakazań prowadzić siłami.....

Zwrócić szczególną uwagę na szybkie przekazywanie do SOAS danych o parametrach wybuchów jądrowych. Szef zaopatrzenia chemicznego.... zapewnić sprawną informację o aktualnych warunkach meteorologicznych niezbędnych do rozpoznania skażeń.

4. Dla... wyznaczyć zapasowe rejony rozmieszczenia i drogi manewru ... Zajęcie rejonów zapasowych na rozkaz dowódcy....

W rejonach rozmieszczenia wojsk i obiektów tyłowych na rubieżach rozwijania oraz podczas przekraczania ściśle przestrzegać odległości i odstępów taktycznych.

5. W rejonie wyjściowym do natarcia /pasie obrony/ wykonać ukrycia przystosowane do ochrony ludzi i sprzętu przed skażeniami. W pierwszej kolejności prace wykonywać w ...

Przygotować drogi manewru..... Wyznaczyć drogi obejścia Przygotować zapasowe przeprawy na rzece

6. W czasie organizacji i prowadzenia natarcia /obrony/ ściśle przestrzegać dyscypliny maskowania. Wykonać pozorne rejony rozmieszczenia.

Dowódca ... dokonywać manewru co 1-2 godz. siłami...
na odległość od zajmowanego rejonu rozmieszczenia.

Dowozu zaopatrzenia dokonywać małymi grupami środków transportu po zapasowych drogach.

7. Rejony skażone obejść po drogach W wypadku konieczności pokonywania nowych rejonów skażeń - stosować maksymalną szybkość ze zwiększonymi odległościami.

Wprowadzenie oddziałów i pododdziałów z walki w celu przeprowadzenia zabiegów specjalnych od szczebla
wzwyż: może nastąpić tylko za zgodą dowódcy....

8. Likwidację skutków działania BMR nieprzyjaciela w
prowadzić własnymi siłami i środkami, a w wypadku masowych strat pomocy udziela.... oddział /grupa/ ratunkowo-ewakuacyjna..

W przygotowaniu wojsk do likwidacji skutków uderzeń BMR szczególną uwagę zwrócić na szybkie odtworzenie zdolności bojowej wojsk, a zwłaszcza....

9. Do przeprowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej po uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela zorganizować oddział /grupę/ ratunkowo-ewakuacyjną w składzie....
10. W dniu.... przeprowadzić w oddziałach /pododdziałach /szczepienia ochronne przeciwko....
11. Brakującą ilość środków ochrony przed skażeniami w związkach /oddziałach/ uzupełnić do....
12. Sygnały powiadamiania o niebezpieczeństwie napadu jądrowego, skażeniach promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych /obowiązujące dotychczas/ - przekazywać w sieciach dowodzenia i ostrzegania poza kolejnością.

Załącznik Nr 2

Zarządzenie armii dla dywizji w obronie przed bronią masowego rażenia w operacji zaczepnej.

Egz.nr...

Dowódcą... DZ/DPano/

ZARZĄDZENIE O OBRONIE PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA 5 A nr...
SD ... /miejsce/.../data, godz./.../skala/, wydanie....
19...r.

1. Nieprzyjaciel... /przedsięwzięcia w zakresie podnoszenia gotowości do użycia BMR lub dotychczasowe działania w zakresie stosowania BMR - rodzaj środków masowego rażenia, środki i sposoby przenoszenia, na jakie obiekty i rejony/.

W toku natarcia należy liczyć się z możliwością wysadzenia min jądrowych na rubieżach....

2. Siłami i środkami armii powietrzne rozpoznanie skażeń na korzyść dywizji prowadzi się.... /czas i rubież/
...../sposób przekazywania danych z rozpoznania/.

Dane o warunkach meteorologicznych przekazuje się... /termin/ w sieciach radiowych.

W celu udzielenia pomocyDZ /DPano/ w likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, przewiduje się wydzielenie z armii.... /siły i środki wojsk chemicznych, inżynierskich, służby technicznej i medycznej/.

3. Dowódcą armii rozkazał:

a/ Główny wysiłek rozpoznania skażeń i zakazań skupić w okresie organizacji natarcia w rejonie.... a w okresie prowadzenia natarcia na kierunku..... Wykrywanie wyborów jądrowych zorganizować w dotychczasowym systemie posterunków obserwacji skażeń. Dane o parametrach uderzeń jądrowych oraz rejonach skażeń przekazywać natychmiast na SD armii. Do prowadzenia rozpoznania skażeń w pasie natarcia dywizji wydzielić /ilość sił i środków/.

b/ W rejonie wyjściowym do natarcia wykonać.../rodzaj i ilość ukryć inżynierskich/ przystosowane do ochrony ludzi i sprzętu przed skażeniami. W rejonach rozmieszczenia ... /nazwa oddziału/ wykonywać prace przede wszystkim... /sposób wykonania prac/. Podstawowe ukrycia dla ludzi i sprzętu wykonać do ... /godz. dzień/.

Przygotować drogi do manewru: nr.../numer drogi i jej przebieg/.

Wyznaczyć drogi obejścia.../nazwa miejscowości lub innego obiektu/.

c/ W czasie organizacji i prowadzenia natarcia ściśle przestrzegać dyscypliny maskowania. W rejonie wyjściowym rozbudować pozorne rejony rozmieszczenia.../nazwa pozorowanych obiektów i terminy ich wykonania/.

Dla oddziałów... /nazwa oddziału/ wyznaczyć zapasowe rejony rozmieszczenia, które zająć... /sytuacja w jakiej mogą być zajęte/.

d/ W zakresie odtwarzania zdolności bojowej dywizji do... /termin/ przewidzieć... /rodzaj i zakres wykonywanych przedsięwzięć/.

e/ Wyprowadzenie oddziałów /pododdziałów/ z walki w celu przeprowadzenia zabiegów specjalnych od szczebla.... wzwyż może nastąpić tylko za zgodą dowódcy armii.

f/ Do prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej po uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela zorganizować grupę/oddział/ ratunkowo-ewakuacyjną w składzie... /ilość sił i środków/.

g/ W czasie działań w strefach skażeń nie dopuszczać do przekroczenia przez skład osobowy dziennej dawki w wysokości ... /wysokość dawki/. Przed przekroczeniem stref skażeń stosować preparaty radioochronne.

h/ W wypadku napromienienia składu osobowego w wysokości ... R meldować natychmiast do sztabu armii.

i/ Do... /termin/ zorganizować zapas sprzętu i materiałów chemicznych: w pułkach do... kompletów, w dywizji - do ... kompletów.

j/ Do... /termin/ przeprowadzić w... /oddziałach, pododdziałach szczepienia... /rodzaj szczepień/.

k/ Sygnały powiadamiania wojsk o niebezpieczeństwie napadu jądrowego.... skażeniach promieniotwórczych..., chemicznych..., biologicznych... kolejność powiadamiania...

SZEF ODDZIAŁU OPERACYJNEGO
SZTABU... ARMII

SZEF SZTABU... ARMII

.../stopień, imię i nazwisko/ .../stopień, imię i nazwisko/

Wydrukowano w 2 egz.

Egz. nr 1 - adresat

Egz. nr 2 - a/a

Wyk. ... /stopień, nazwisko/

Druk: ... /inicjały maszynistki, data/

Nr ... /wg rozdzielnika wykonanych dokumentów/.

likwidacji skutków uderzeń BMR w operacji zaczepnej/obronnej/...armii

1. Zestawienie uderzeń i prognozowanie strat po uderzeniach BMR

Wyszczególnienie jednostek, na które wykonać należy uderzenie	Ilość i sumaryczna moc uderzeń jądrowych	Rodzaj sił powietrznych i wysokość skazania	Prognozowane straty					Liczba rakiety	Liczba samolotów	Prognozowane straty wyrażone oddziałami / elementami ugrupowania operacyjnego	Jednostki wymagające zabiegów specjalnych	Uwagi											
			człowiek	transporty	samochody	wyrzut. rakiety	smigłowce						poz. pa	SD	itp.								
...	A	pz	pa	tyły	itp.																		
Ogółem na ...DZ																							
itp.																							

2. Skład oddziałów /grup/ ratunkowo-ewakuacyjnych

Wyszczególnienie	Wydzielone siły i środki										U w a g i	
	Dowództwo	rozpoznania	łączości	piechoty	inżynierijne	chemiczne	medyczne	ewakuacyjne	porządkowo-ochr.	zaopatrzenia		
Nr oddziału /grupy												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Rejon wyjściowy oddziału /grupy/ ratunkowo-ewakuacyjnej nr 1... nr 2 ... itd. Czas gotowości do akcji ratowniczej. Zajęcie rejonu wyjściowego nr 1 - na sygnał... nr 2 na sygnał ... itd.												
i t d.												

3. Przedsięwzięcia likwidacji skutków uderzeń BMR.

Lp. Rodzaj i treść przedsięwzięć	Rejon działania, wydzielone siły i środki, orientacyjny czas realizacji			Uwagi
	Nr 1	Nr 2	itd.	
1. Rozpoznanie rejonu porażenia lub skażeń.				
2. Torowanie przejść w zawałach i zagruzowaniach.				
3. Lokalizacja i gaszenie pożarów.				
4. Wyszukiwanie i ewakuacja rannych oraz udzielenie im pierwszej pomocy.				
5. Segregacja i pomoc medyczna.				
6. Zabiegi specjalne i sanitarne.				
7. Ewakuacja sprzętu i uzbrojenia.				
8. /inne przedsięwzięcia/				
Termin zakończenia ratownictwa	godz. i data	godz. i data		
	stop. imię i nazw.	stop. imię i nazw.		

4. Odtworzenie zdolności bojowej.

Nazwa jednostki	Odpowie- dzialny	Czas osiągnięcia gotowości bojowej i nazwa jednostki/po ilu godzinach/					Odpowiedzial- na za organi- zację	Skład bojowy	Czas osiągnię- nia gotowo- ści do dzia- nia	Organizacja oddzia- łów zbiorczych	Uwagi
		4	6	12	18	24					
ZT						ponad 24					

SZEF ODDZIAŁU OPERACYJNEGO
SZTABU... ARMII

SZEF SZTABU ... ARMII

..../stopień, imię i nazwisko/

.../stopień, imię i nazwisko/

BIBLIOTEKA NAUKOWA KSG WF
Archiwum Biblioteki Specjalnej

1045781